

Espen Stokke

Nordmenns holdninger til jakt

Norwegians` attitudes to hunting

Norges landbrukshøgskole

Agricultural University of Norway

Institutt for naturforvaltning
Mastergradsoppgave 30 stp. 2004



Forord

Denne undersøkelsen er en Mastergradsoppgave ved Institutt for naturforvaltning ved Norges landbrukshøgskole.

Med utgangspunkt i en stor interesse for temaet jakt og menneskers holdninger til denne aktiviteten, sett i lys av den samfunnsutvikling vi opplever, ble dette et naturlig valg av oppgave. Det har også vært viktig for meg å skaffe til veie resultater som har betydning for andre enn meg selv.

Jeg ønsker først og fremst takke min kone, Lisa for støtte til og gjennomlesing av arbeidet, deretter mine to barn, Hedda og Mathilde for utvist tålmodighet.

Veileder for denne oppgaven har vært førsteamanuensis Lars Helge Frivold ved Institutt for naturforvaltning, Ås. Jeg vil få takke for spennende diskusjoner, god veiledning og et genuint engasjement for student og oppgave.

I tillegg ønsker jeg å rette en takk til konsulent Tom Hansen ved MMI for god hjelp og service i for- og etterkant av undersøkelsen. For øvrig har rådgiver Bjørn Roger Asbjørnsen i seksjon for utmark, forskning og internasjonale skogspørsmål i Landbruksdepartementet, samt fagsjef Siri Parmann i Norges Jeger- og Fiskerforbund bidratt med konstruktive innspill til utformingen av spørreskjema. I. Konsulent Terje Olav Rundtom ved Statistisk sentralbyrå og konsulent Ole Morten Kvaløy ved Jegerregisteret skal ha takk for hjelp med det statistiske tallmaterialet i oppgaven.

Jeg ønsker til slutt å takke alle økonomiske bidragsytere til denne oppgaven. Disse har vært Norges forskningsråd, Landbruksdepartementet, Direktoratet for naturforvaltning, Norges Jeger- og Fiskerforbund, Glommen skogeierforening og Statskog.

Ås, 20. november, 2004

Espen Stokke

Innhold

SAMMENDRAG	- 4 -
SUMMARY.....	- 6 -
1. INNLEDNING	- 10 -
2. TEORI.....	- 12 -
2.1 UTVIKLINGEN I BOSETNINGSMØNSTERET	- 12 -
2.2 UTVIKLINGEN I JAKTINTERESSEN	- 14 -
2.3 HOLDNINGSTEORI	- 19 -
2.3.1 Hva er holdninger?	- 19 -
2.3.2 Holdningenes ulike funksjoner	- 20 -
2.3.3 Holdningsendringer	- 21 -
2.4 VERDISYN	- 22 -
2.5 TIDLIGERE UNDERSØKELSER	- 24 -
2.5.1 Resultater fra norsk undersøkelse	- 24 -
2.5.2 Resultater fra svensk undersøkelse	- 25 -
2.5.3 Resultater fra dansk undersøkelse.....	- 26 -
2.6 OPPSUMMERING OG HYPOTESER.....	- 29 -
3. MATERIALE OG METODE	- 33 -
3.1 INTERVJUER	- 33 -
3.1.1 Populasjon og respondenter.....	- 33 -
3.1.2 Svarprosent.....	- 34 -
3.1.3 Veiing av resultatene.....	- 35 -
3.1.4 Tabellverket.....	- 35 -
3.1.5 Spørreskjemaet.....	- 35 -
3.1.6 Måling av holdninger.....	- 36 -
3.1.7 Kvantitativ metode.....	- 37 -
3.2 VALG AV STATISTISKE METODER.....	- 39 -
3.2.1 Deskriptiv statistikk.....	- 39 -
3.2.2 Feilmargin og signifikanstester.....	- 39 -

3.3	ANALYSE OG TOLKNING	- 41 -
3.4	INTEGRERING ELIMINERER FEILKILDER	- 41 -
4.	RESULTATER OG DISKUSJON.....	- 42 -
4.1	KOMMENTARER TIL UNDERSØKELSEN	- 65 -
5.	KONKLUSJON.....	- 66 -
6.	LITTERATUR	- 69 -

Vedlegg 1: Originaloppdrag til MMI AS

Vedlegg 2: Rapport fra undersøkelsen

Vedlegg 3: Svar i prosent

Vedlegg 4: Svar i antall

Sammendrag

Kunnskap om nordmenns holdninger til jakt har betydning for både offentlig forvaltning og utmarksnæring. Dersom det offentlige skal endre regelverket innen jaktlovgivningen, er det nyttig å ha en indikasjon på hvordan nye regler vil bli mottatt av resten av samfunnet. Innen utmarksnæringen er det viktig å få dannet seg et bilde av retningen for etterspørselen etter jaktprodukter. Dersom markedet for disse aktivitetene er begrensede og/eller synkende, kan vi oppleve et større tilbud av disse produktene enn hva markedet etterspør. Dette vil føre til en økt konkurranse og gi en mindre fortjeneste til tilbyderne. Hensikten med denne undersøkelsen er å få klarlagt hvilke holdninger den norske befolkning har til jakt og jegere. I tillegg er det interessant å se i hvilken grad en økt urbanisering har for holdningene til jakt.

Denne undersøkelsen er gjennomført som et av flere temaer i en telefonomnibus utført av MARKEDS- OG MEDIAINSTITUTTET AS (MMI), i perioden 13. april – 16. april 2004. For å få et representativt utvalg av den norske befolkning over 15 år til å uttrykke sine holdninger til jakt, ble et randomisert utvalg av populasjonen foretatt av MMI. Som forklaring på disse holdningene, samt andre beslektede områder, ligger åtte hypoteser til grunn. I spørreskjemaet inngår flere spørsmål som kan underbygge hypotesene. Materialet består av i alt 1000 respondenter vektet på kjønn, alder, bosted, inntekt og utdanning, og antas å være representativt for Norges befolkning.

Til sammen 60 % av den norske befolkning har en relasjon til jakt og jegere. Dette er enten fordi de selv er jegere eller fordi nære slektninger eller venner og kjente jakter. Det er flest jegere i de husstandene som har en samlet inntekt høyere enn kr. 500 000,-. I forhold til kjønn, er det flere kvinner enn menn som ikke har noe forhold til jakt. Dette er naturlig siden det er så få kvinnelige jegere. Resultatene sannsynliggjør at holdningene den norske befolkning har til jakt, avhenger om en er jeger selv eller kjenner noen som jakter.

Den norske befolkning er i hovedsak positive til jakt (54 %). I seg selv er ikke dette en høy prosentandel, sammenlignet med resultater fra Sverige. Likevel er det slik at det kun er 14 % av respondentene som er negative til denne form for høstingsbasert friluftsliv. Eldre respondenter (≥ 60 år), er mer negative til jakt enn andre aldersgrupper. Færrest finnes i aldersgruppen 25-39 år og blant respondenter med utdanning lik høgskole-/ universitetsnivå.

I forhold til landsdeler, skiller Møre og Romsdal og Trøndelagsfylkene seg ut med signifikant flest negative til jakt enn i de øvrige landsdelene. Ikke engang et geografisk urbant område som Oslo, var mer negative til jakt enn rurale landsdeler.

Det er ingen forskjeller i holdningene til jakt mellom respondenter som har vokst opp i kombinasjonen bygd og by og blant dem som kun hadde sin oppvekst i bygd. Det er naturlig, etter flyttemønsteret å dømme, å forestille seg at de som har vokst opp i kombinasjonen bygd og by, har sin første del av oppveksten i et bygdemiljø. Dette betyr at holdningsdannelse eller holdningsendring ikke nødvendigvis skjer raskt. Likevel er det slik at oppvekstmiljøet har en betydning for den norske befolknings holdninger til jakt. Det er færre som er positive til jakt blant respondenter som har vokst opp i et bymiljø, enn de som har vokst opp i et bygdemiljø. Oppvekststedet har med andre ord større betydning for holdninger til jakt enn bostedet. Det er vanskelig å kunne si eksakt hvorvidt urbaniseringen har stor effekt på holdninger til jakt. Til det kreves en tilsvarende undersøkelse etter anslagsvis ti år.

En majoritet (86 %) av den norske befolkning har gjennom ti år hatt en uforandret holdning til jakt. Av de 8 % som var blitt mer positive var det flest menn. 5 % av respondentene var blitt mer negative og 1 % mye mer negative. Det er med andre ord en nettotilvekst på 2 % i gruppen som er blitt mer positive til jakt. Av de respondentene som var blitt mer negative til jakt, var det signifikant flere bosatt på Østlandet enn i landet for øvrig.

Hva den norske befolkningen mener er jegerens motiver for å drive jakt er viktig.

Undersøkelsen fra Sverige (ERICSSON & HEBERLEIN 2002) avdekket at aksepten til jakt sank, dersom motivene til svenske jegere dreide fra nyttemotiv til spenningsmotiv. En tredjedel av den norske befolkning mener at naturopplevelse og det å høste av naturressursene er de viktigste grunnene til at folk går på jakt. Dernest følger spenning, rekreasjon, sosialt felleskap, regulering av viltbestanden og mosjon.

Norges befolkning er splittet i synet på jaktas tilgjengelighet og kvinner anser jakten som mindre tilgjengelig enn menn. Sosiale forhold og psykisk tilgjengelighet kan være årsaken til dette. Det kan antas at kvinner som har et ønske om å delta på jakt, i større grad enn menn, møter ulike hindringer på veien.

Folks oppfatning av egen sikkerhet under jaktutøvelse er viktig med tanke på den enkeltes rett til fri ferdsel, året rundt. En majoritet i Norges befolkning (66 %), mener at jegere ikke utgjør

en fare for turfolk. En fjerdedel mener at jegere utgjør en risiko for turfolk, av disse er det flest kvinner. Respondenter i de eldste og yngste alderskategoriene er blant dem som i større grad enn andre aldersgrupper, mener at jegere utgjør en fare for turfolk. Informasjonsarbeid omkring jaktutøvelse vil ifølge ulik teori, mest sannsynlig kunne gi endrede holdninger. Det viser seg likevel at nesten tre fjerdedeler av den norske befolkningen har tiltro til jegeropplæringen i Norge. Kun 10 % av den norske befolkning mener at jegeropplæringen i Norge ikke er god nok.

En stor andel (78 %) av den norske befolkning er av den oppfatning at jakt bidrar til å skape balanse i naturen. Hva som er årsaken til at mange er av denne oppfatningen, gir ikke undersøkelsen svar på. Tilsvarende resultat ble funnet i undersøkelsen om svenskenes holdninger til jakt (84 %). Det er likevel færre fra byene enn bygdene som mener at jakt bidrar til å skape balanse i naturen.

Store rovdyr vekker følelser og engasjement i det brede lag av Norges befolkning. De fleste spurte hadde et forhold til hvorvidt det bør jaktes store rovdyr som bjørn, ulv, gaupe og jerv eller ikke, i Norge. Kun 14 % av respondentene har ingen mening om emnet. Respondenter mellom 15 og 24 år er mest i mot en slik jakt, mens respondenter over 60 år er mest for. Nesten like mange var mot (42 %) som for (44 %), en jakt på store rovdyr. Under spørsmålet om Nordmenns generelle holdninger til jakt, var kun 14 % negative. Den norske befolkningen har dermed ikke samme aksept for jakt på store rovdyr som for øvrig jaktbart vilt.

Summary

Knowledge about Norwegian's attitudes towards hunting has implications for both public wildlife management and wildlife resourceexploitation. If the government wants to change the laws related to hunting, they need an indication on how the new laws will be welcomed in the rest of the society. For those working in the wildlife resourceexploitation, it is important to have a clear picture of the demand for products related to hunting. If the market for these products are limited and/or declining, supply could be greater than demand, and as a result, the suppliers will experience declining profit. The aim with this research is to outline Norwegian's attitudes towards hunting and hunters. In addition it will be interesting to see whether increased urbanisation has led to changes in peoples attitudes towards hunting.

This research is done as one of several different topics in a telephone omnibus conducted by Markeds- og Mediapolitikk (MMI), in the period between the 13th and 16th of April 2004. In order to get a representative selection of the Norwegian population aged 15 or older to express their attitudes towards hunting, a randomised selection of the population was done by MMI. To explain the expressed attitudes and other related topics, eight hypotheses were used. In the questionnaire, several questions that can support the hypotheses are included. The material includes in total 1000 respondents well balanced with regards to gender, age, area of living, income and education, and this is expected to be representative of the Norwegian population.

In total 60 % of the Norwegian population have some kind of connection to hunting and hunters. This is either because they are hunters themselves, or because close relatives or friends go hunting. There are more hunters in those households where the combined family income is

NOK 500 000,- or more. Looking at gender, there are more women than men who have no relations to hunting. This is only natural, as there are only few women who are hunters. The results of this research show that the attitudes that Norwegians hold towards hunting, is dependent upon whether or not they hunt themselves or know someone that goes hunting.

The Norwegian population is overall positive towards hunting (54 %). This is not a high percentage when we compare results with Sweden. But the results also show that only 14 % of the population is negative towards this kind of harvesting based outdoor leisure. Older respondents (≥ 60 year), are more negative towards hunting than other age groups. The smallest group is found amongst respondents aged between 25 and 39 years of age, and amongst respondents with education at university level.

When comparing different parts of the country, Møre og Romsdal and Trøndelag has a significantly more negative attitude towards hunting than other parts of the country. Not even an urban area like Oslo has more negative attitudes towards hunting than more rural parts of the country.

There are no differences in the attitudes towards hunting between respondents who have lived their lives partly in the city and partly in more rural areas, compared to those who have just lived in more rural areas. It is natural to conclude, based on the migration pattern, that

those who have lived partly in rural areas and the city, have spent their first years of living in more rural areas. This means that attitudebuilding or change in attitudes not necessarily happens fast. Nevertheless, the area where you are brought up does play a role in Norwegians' attitudes towards hunting. There are fewer respondents who are positive towards hunting amongst those who have lived in the cities, compared to those who come from more rural areas. The place you were brought up is in other words more important in forming your attitudes than the place you live at the moment. It is difficult to know to what extent the urbanisation influences peoples attitudes towards hunting. In order to investigate this, a new, equal investigation is needed in about ten eyars time.

The majority (86 %) of the Norwegian population have not changed their attitudes towards hunting during the last ten years. Amongst the 8 % who have become more positive, the majority were men. 5 % of the respondents had become more negative, and 1 % a lot more negative. In other words, the group of people who have become more positive towards hunting has increased by about 2 %. Of those who have become more negative towards hunting, a significant portion of the group were living in the Eastern parts of Norway compared to the rest of the country.

People's believes about the motives for hunting are important. Research from Sweden (ERICSSON & HEBERLEIN 2002) revealed that the acceptance of hunting decreased if the motives of the hunter changed from harvesting and regulation to excitement. One third of the Norwegian population believe that the most important reasons for hunting is to experience the nature, and to harvest the resources. Other reasons for hunting are excitement, recreation, social reasons, regulate the natural resources, and exercise.

The Norwegian population is divided in their views on how accesible hunting is, and women believe that hunting is less accessible than men. Social conditions and psychological accessibility could be reasons for these finding. One can assume that women who want to take part in hunting meet obstacles for particiations more often than men do.

Peoples perception of their own safety during hunting is important regarding peoples right to public access, year round. The majority of the Norwegian population (66 %), believe that hunters does not pose a threat for people who use the area for more recreational purposes. One third believe that the hunters can be a threat, and of those who hold this belief, most are women. The youngest and the oldest groups of the respondents are more likely to believe that

the hunters can be a threat to their safety, when compared to other age groups. Information about hunting, will according to different theories, change these attitudes. Nevertheless, almost three quarters of the Norwegian population have faith in the teaching that the hunters go through in Norway. Only 10 % of the Norwegian population believe that the teaching is not sufficient.

A large proportion (78 %) of the Norwegian population believe that hunting will lead to more balance in the nature. The reason behind this belief is not investigated in this research. Similar results were found in the Swedish research on Swedes' attitudes towards hunting (84 %). But fewer people from the cities believe that hunting leads to balance, compared to people in more rural areas.

Big carnivores awakes emotions and excitement in a large portion of the Norwegian population. The majority of the respondents had an opinion on whether or not one should be hunting on carnivores like bears, wolf, lynx and wolverine in Norway. Only 14 % of the respondents had an opinion on this topic. Respondents between 15 and 24 years of age is the group who are most against this kind of hunting, while respondents older than 60 years are the most positive. The proportion of the population that were against hunting on big carnivores (42 %) were almost the same as the group that were positive (44 %) towards this type of hunting. Only 14 % of the respondents were negative when asked about their general attitudes towards hunting. The Norwegian population does not have the same acceptance for hunting on big carnivores as for other jaktbart vilt.

1. Innledning

I Lov av 29. mai 1981 nr. 38 om viltet (viltloven), sist endret 4. juli 2003, står det i § 1, formålsparagrafen, at ”Viltet og viltets leveområder skal forvaltes slik at naturens produktivitet og artsrikdom bevares. Innenfor denne ramme kan viltproduksjon høstes til gode for landbruksnæring og friluftsliv”.

Hensikten med denne undersøkelsen er å få klarlagt hvilke holdninger den norske befolkning har til jakt og jegere. Denne kunnskapen har betydning for så vel forvaltning som næringsliv og friluftsliv. Dersom det offentlige skal endre regelverket innen jaktlovgivningen, er det nyttig å ha en indikasjon på hvordan nye regler vil bli mottatt av storsamfunnet. Innen næringslivet, særlig representert ved grunneiere og deres organisasjoner, er det gjennom sviktende inntekter fra tømmer salg, tvunget seg frem behov for alternative inntektskilder fra utmark, herunder jaktsalg og hytteutleie. Dersom markedet for disse aktivitetene er begrensede og/eller synkende, kan vi oppleve et større tilbud av disse produktene enn hva markedet etterspør. Dette vil føre til en økt konkurranse og gi en mindre fortjeneste til tilbyderne.

Tall fra STATISTISK SENTRALBYRÅ (SSB 2004a) viser en klar endring i bosettingsmønsteret i Norge. Det har i hele etterkrigstiden og frem til i dag vært en flyttestrøm fra rurale til urbane områder. Økt urbanisering kan tenkes å medføre at stadig flere nordmenn fremmedgjøres fra tradisjonelle aktiviteter som jakt og fangst. Har den holdningen samfunnet i dag har til jakt endret seg i takt med urbaniseringen? I Danmark og Sverige er en større andel av befolkningen bosatt i byer og tettsteder enn i Norge. Dersom disse har opplevd en synkende aksept for jakt, er det da grunn til å anta at Norge vil følge etter i denne utviklingen?

Det er blitt hevdet at noen filosofiske trender i vestlige samfunn, utvikles mot militant vegetarianisme og dypøkologi og at kritikken mot det høstingsbaserte friluftslivet er økende (GJØVIK 2003). Globaliseringen og medierevolusjonen fører til at trender og holdninger i andre land når vårt land i stadig raskere takt. Vil disse trendene ha større påvirkningskraft enn de tradisjoner og den kulturen vi bærer med oss? På bakgrunn av endringen i bosettingsmønsteret, nye filosofiske trender i samfunnet og fremmedgjøring til denne delen av det høstingsbaserte friluftslivet, er det grunn til å anta at dette har påvirket holdningene til jakt

over tid? Kan det også være at den norske befolkningen mener at jakt kan bidra til noe positivt i forhold til forvaltning av naturen og naturressursene?

Ofte formes våre holdninger gjennom dem vi omgås og det miljøet vi er en del av. Er det slik at de som har et relativt nært forhold til jakt gjennom slektninger, venner og kjente er mer positive eller har en høyere toleranse for denne aktiviteten? Er det også slik at de som har hatt sin oppvekst i et bygdemiljø, har et mer positivt forhold til jakt enn de som har vokst opp i et bymiljø? Det er gjerne mange meninger om disse spørsmålene, men det mangler etterprøvbare svar.

Rovdyrforvaltning er stadig et aktuelt tema i mediebildet og sterke følelser er knyttet til våre store rovdyr. I dag jaktes det på gaupe og jerv. Det er fra flere hold et uttrykt ønske om å åpne for jakt på bjørn og ulv, dersom bestandene tillater det. Vil jakt på disse store rovdyrene ha samme samfunnsmessige aksept som jakt på de tradisjonelle viltartene?

Nordmenns holdninger til jakt har stor betydning for de rammer vi i fremtiden må sette for jaktutøvelsen. Jakt som aktivitet er i stor grad knyttet til følelser. For både jegere og jaktmotstandere er det derfor et sterkt engasjement omkring temaet. Dersom vi gjennom resultatene fra denne undersøkelsen bedre forstår de holdningene det norske folk har til jakt, vil dette gi bedre forutsetninger for å bevare og forvalte viltet på en slik måte at det gagnar formålparagrafen i viltloven og samfunnet for øvrig.

Hovedproblemstillingen i denne oppgaven er å kartlegge hvilke holdninger nordmenn har til jakt. I tillegg er det ønskelig å få mer klarhet i hvordan disse holdningene formes og hvilke faktorer som påvirker nordmenns syn på denne form for høstingsbasert friluftsliv. For å unngå gjentakelser i oppgaven, har jeg valgt å diskutere resultatene underveis i et felles kapittel.

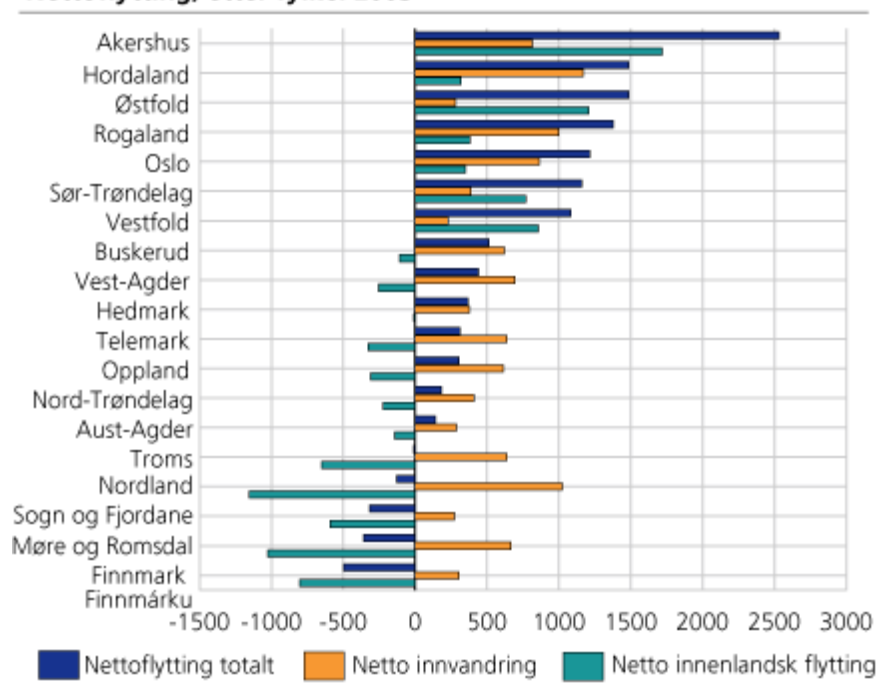
2. Teori

Dette kapitlet vil beskrive den utvikling som har foregått innen bosetningsmønsteret i Norge, interessen for jakt over tid, teori omkring holdningsdannelse, samt resultater fra tilsvarende undersøkelser i Norge, Sverige og Danmark. Dette vil avlede en teori som er relevant for utvikling av problemstillinger, modell og hypoteser. I tillegg vil dette skape et bakteppe for diskusjon av resultatene av undersøkelsen.

2.1 Utviklingen i bosetningsmønsteret

Tall fra Statistisk sentralbyrå (SSB 2004a) viser fortsatt utflytting fra utkantstrøkene. Dette kan, som nevnt i innledningen, tenkes å ha en innvirkning på de holdningene nordmenn flest har til jakt som aktivitet. I følge SSB har det vært en gjennomgående sentralisering i det innenlandske flyttemønsteret i hele etterkrigstiden. Flere flytter fra utkantene til de større byene, enn motsatt. Det har likevel vært variasjoner rundt denne trenden. Som regel er det ofte en mindre sentralisering ved lavkonjunktur. På 1970-tallet var det en del politiske tiltak som motkonjunkturpolitikk og utbygging av kvinnearbeidsplasser i offentlig sektor som stoppet sentraliseringen noen år. I alle år siden begynnelsen av 1990-tallet har det vært nettoutflytting fra utkantstrøkene til de sentrale strøkene. De største strømmene har gått til området rundt Oslofjorden, men større sentra andre steder i landet har også hatt flyttegevinst som del av sentraliseringen. Nord-Norge og Vestlandet har hatt nettoutflytting i alle år siden 1972 og tallene fra 2003 (Fig. 1), gjenspeiler flyttestrømmen som har funnet sted de siste årene.

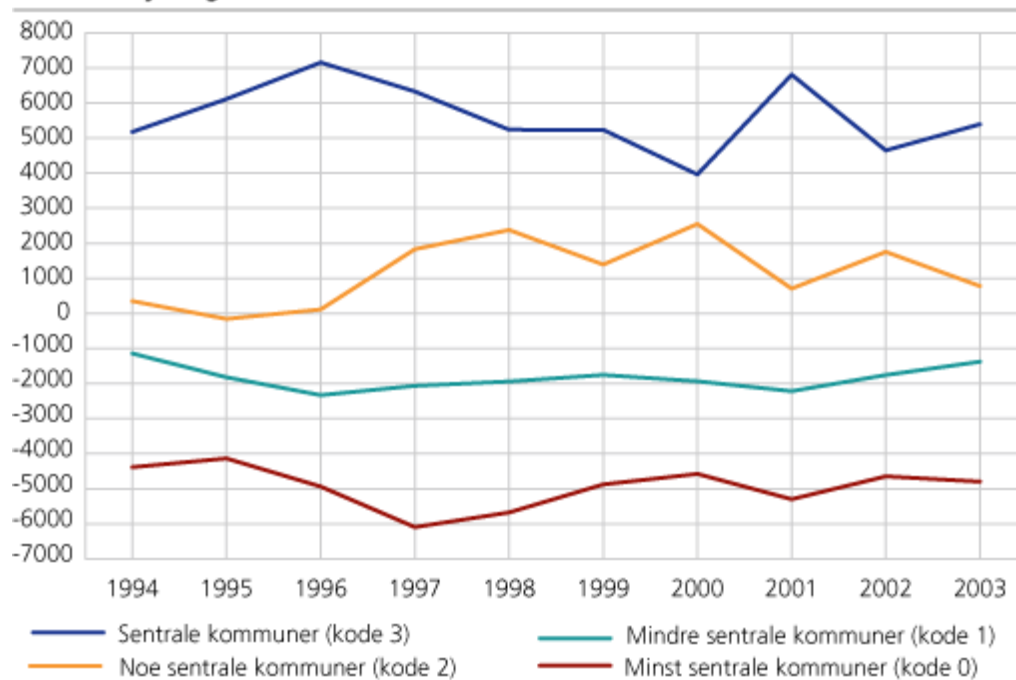
Nettoflytting, etter fylke. 2003



Figur 1: Nettoflytting på fylkesbasis i 2003 (SSB 2004a).

Dersom en ser i forhold til folketallet var det flest personer i alderen 20-29 år som byttet bostedskommune i 2003. Dette er naturlig siden mange i denne aldersgruppen søker ut av hjemkommunen for å studere og finne arbeid. Kvinner i alderen 20-24 år var den gruppen som var mest mobil, hvor 13,3 prosent flyttet mellom to kommuner. For menn var gjennomsnittsalderen høyere, den mest mobile gruppen var i alderen 25-29 år, med 12,0 prosent. Blant personer som var 70 år og eldre, var det kun 6 % som flyttet fra en kommune til en annen. Det var med andre ord svært få som flyttet blant de eldste aldersgruppene i 2003.

Nettoinnflytting. Kommuner etter sentralitet. 1994-2003



Figur 2: Nettoinnflytting med hensyn på kommuner etter sentralitet i perioden 1994-2003 (SSB 2004a).

Det er en jevn utvikling i nettoinnflyttinger til kommuner med ulik grad av sentralitet (Fig. 2). Denne tiårs perioden viser at de mindre og minst sentrale kommunene har en negativ nettoinnflytting, mens det for de mer sentrale kommunene er en motsatt tendens. Det er dermed ingen tvil om Norge urbaniseres og at rurale områder avfolkes.

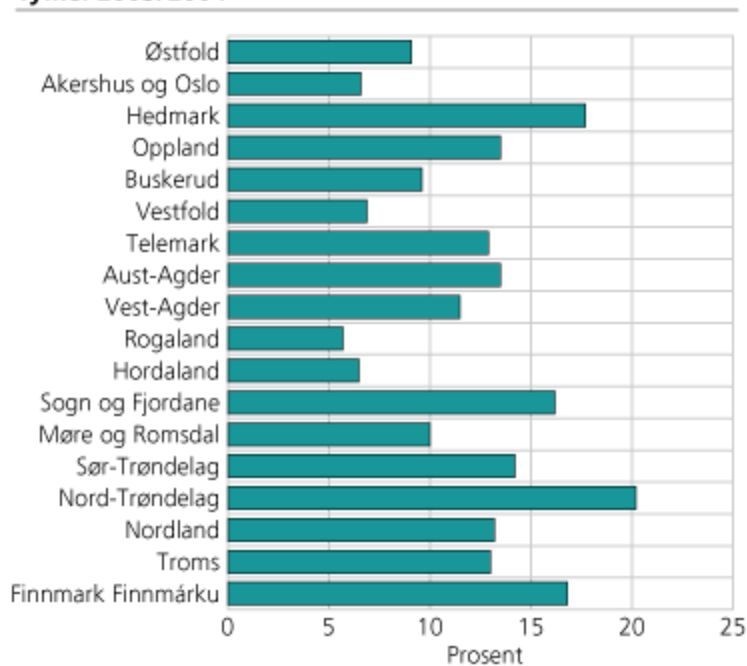
2.2 Utviklingen i jaktinteressen

Statistisk sentralbyrå (SSB) utgir årlig jaktstatistikk innen en rekke spørsmål omhandlende temaet. Opplysningene i det følgende er hentet fra SSB (SSB 2004b), når intet annet er nevnt. Av den mannlige befolkningen over 16 år betalte 10 % jegeravgift i 2004. Ordningen med jegeravgift ble innført fra jaktåret 1982/83 og avløste en ordning med viltrygdavgift. I følge Lov om viltet av 29. mai 1981, sist endret 04. juli 2003, skal alle som skal bedrive jakt eller fangst løse jegeravgift for vedkommende jaktår. Dette gjelder også grunneiere som jakter på egen grunn. I følge NORGES OFFISIELLE STATISTIKK (2004) utarbeidet SSB en jegerstatistikk for jaktårene 1976/77-1982/83 basert på et utvalg blant de personene som betalte viltrygdavgift. Fra og med jaktåret 1983/84, er statistikken utarbeidet på grunnlag av et

jegerregister som forvaltes av Direktoratet for naturforvaltning. Høsten 1998 overtok Brønnøysund-registrene driften av Jegerregisteret. Direktoratet for naturforvaltning har likevel fortsatt det overordnede ansvaret for registeret. Fra og med 1. mars 1986 måtte alle nye jegere avlegge jegerprøve for å bli registrert i Jegerregisteret. Dette medfører at alle som har avlagt den obligatoriske jegerprøven, automatisk innlemmes i Jegerregisteret. Statistikken som bygger på personopplysninger fra Jegerregisteret er av god kvalitet, men registeret fanger kun opp personer som er oppført i Jegerregisteret, ikke hvor mange som faktisk har gått på jakt. Det er likevel ingen grunn til å tro at dette utgjør noe høyt tall siden det, bortsett fra tyvjegere, bare er én gruppe som faller utenfor statistikken, nemlig jegere som er med på småviltjakt i opplæringsøyemed. Aldersgrensen er 16 år for å drive småviltjakt og 18 år for storviltjakt. I opplæringsøyemed er småviltjakt tillatt fra fylte 14 år og fram til fylte 16 år. For storviltjakt kan man fra fylte 16 år og frem til fylte 18 år delta i opplæringsøyemed. Det er likevel krav om bestått jegerprøve og avlagt storviltprøve for den sistnevnte gruppen. For jakt i opplæringsøyemed er det ikke nødvendig å betale jegeravgift. Disse blir da heller ikke med i registreringene og statistikken for jegere som har betalt jegeravgift.

Uavhengig av om de har betalt jegeravgift eller ikke, er det i 2004 til sammen 379 144 personer oppført i Jegerregisteret. I tillegg til disse er omkring 10 300 utenlandske jegere registrert. Blant fylkene er det Akershus som topper statistikken med 32 768 registrerte jegere, tett fulgt av Sør-Trøndelag med 31 941.

Mannlige jegere i prosent av mannlig befolkning, etter fylke. 2003/2004



Figur 3: Fylkesvis fordeling av mannlige jegere i prosent av mannlig befolkning i 2003/2004 (SSB 2004b).

Statistikk fra SSB (2004b) viser at Nord-Trøndelag fortsatt har flest jegere sett i forhold til folketallet (Fig. 3). Her løste hver femte mannlig innbygger over 16 år jegeravgiftskort for jaktåret 2003/2004. Rogaland har færrest jegere i forhold til folketallet. Her betalte bare 6 % jegeravgift. For hele landet var det 10 % av mennene som betalte jegeravgift.

I alt betalte 192 200 personer jegeravgift for jaktåret 2003/2004, derav 2 800 bosatt i utlandet. Av de 189 450 personene som var bosatt i Norge og betalte jegeravgift for jaktåret 2003/2004, var 10 630 kvinner.

Tallene fra SSB (2004b) viser at siden 1998/1999 og frem til 2003/2004, har antall personer i jegerregisteret økt med til sammen 42 633 personer. Dette tilsvarer antallet som har gjennomgått et jegerprøvekurs og bestått jegerprøven, med fratrekk for døde i samme periode. I tillegg vil en svært liten gruppe også kunne komme til fratrekk i registeret, de som har tapt retten til å utøve jakt og fangst etter rettskraftig dom. Disse må, jf. Lov 22. mai 1902 nr. 10 straffelovens § 29, avlegge ny jegerprøve for å bli registrert som jeger.

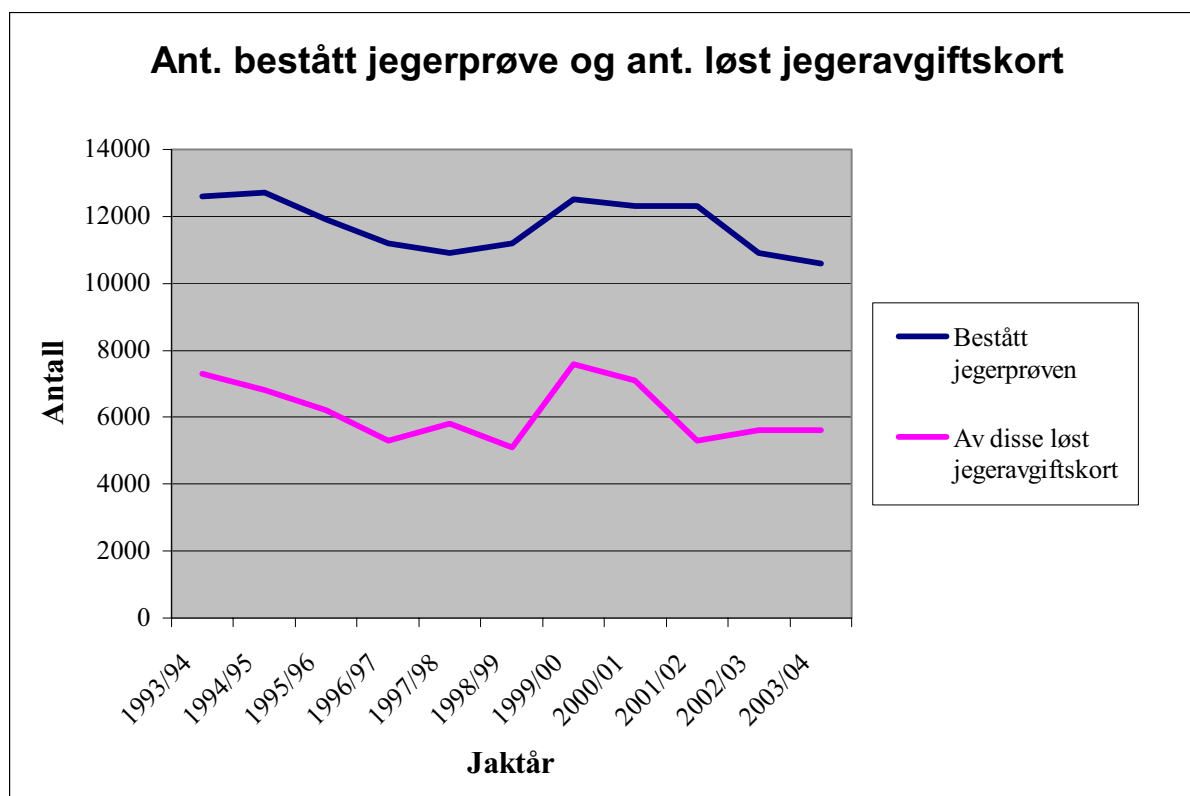
Fordelingen mellom tilfanget av nye jegere i Jegerregisteret i perioden fra 1999/00 til 2003/04 har vist en viss variasjon (tabell 1).

Tabell 1: Det er en relativt stabil nettotilvekst i Jegerregisteret.

1999/00	2000/01	2001/02	2002/03	2003/04
9 835	8 203	10 743	5 881	7 971

Antall jegere bosatt i Norge som har løst jegeravgiftskort, har økt fra 169 600 i jaktåret 1993/94 til 189 400 i 2003/04, det vil si 19 800 personer. Til sammen 10 600 personer besto jegerprøven i jaktåret 2003/2004, (Fig. 4). Dette er en nedgang på 3 % i forhold til jaktåret 2002/2003. Oppgangen i forkant av jaktåret 2001/02 skyldes mest sannsynlig en økt pågang av jegerprøvekandidater i forkant av krav om 30 timers obligatorisk kurs mot et daværende obligatorisk kurs på 16 timer. Det kunne forventes en stor nedgang påfølgende jaktår med skjerpede krav til obligatorisk undervisning, men situasjonen forble uendret.

Blant de som besto jegerprøven i 2003/2004, var 21 % kvinner. Litt over halvparten av de som besto jegerprøven betalte jegeravgift samme år (Fig. 4). Dette er en trend som har pågått over flere år og det er ingen klare tegn til endring i denne situasjonen. Dette forholdet kan med andre ord ikke tilskrives at flere førstegangsjegere i 2003/04 har dårligere kunnskap om hvordan de skal gå frem for å komme seg på jakt i forhold til for 10 år siden. Jegerregisteret har over 100 000 passive jegere registrert (SSB 2004b). Flest jegerprøver ble for øvrig avlagt i Akershus i 2003/04, hvor i underkant av 1 000 personer besto prøven.



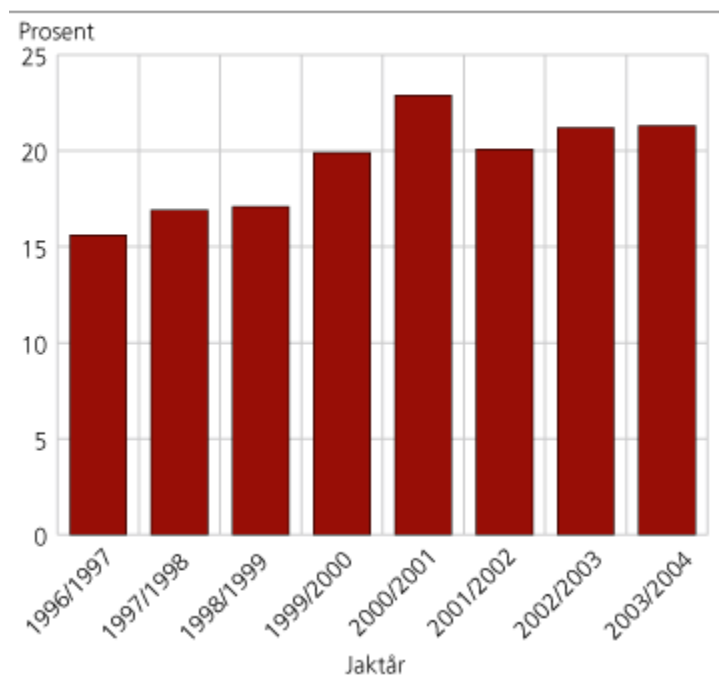
Figur 4: Oversikt over antall personer som over en tiårs periode har bestått jegerprøven, samt hvor mange av disse som har løst jegeravgiftskort samme år.

Det at en person løser jegeravgiftskort betyr ikke nødvendigvis at han eller hun faktisk går på jakt. Dette viser tall fra SSB. For jaktåret 2002/2003 rapporterte 75 % at de hadde jaktet. 66 % oppga å ha vært på småviltjakt og 60 % oppga å ha jaktet hjortevilt.

Flest jegere finner vi i aldersgruppen 30-39 år, deretter 40-49 år, 20-29 år, 50-59 år, 60-69 år, 70 år og eldre og tilslutt aldersgruppen 16-19 år.

Jakt har tradisjonelt vært en aktivitet bedrevet av menn, både her til lands og i utlandet. Jaktstatistikk fra SSB (2004b), viser at det var 189 400 nordmenn og 2800 personer bosatt i utlandet som betalte jegeravgift for jaktåret 2003/2004. I jaktåret 1993/1994 utgjorde kvinner 2,8 prosent av jegerne. I 2003/2004 hadde denne andelen økt til 5,6 prosent, det vil si en dobling av antall kvinnelig jegere over en periode på 10 år (Fig. 5). I tall utgjør disse kvinnene i 2003/04 til sammen 10 606 personer, mot 4748 i 1993/1994.

Andel kvinnelige førstegangsjegere. 1996/1997-2003/2004. Prosent



Figur 5: Utviklingen av andelen kvinnelige førstegangsjegere i perioden 1996/1997-2003/2004 (SSB 2004b).

2.3 Holdningsteori

2.3.1 Hva er holdninger?

Holdninger befinner seg i skjæringspunktet mellom individual- og sosialpsykologi (KAUFMANN & KAUFMANN 1998). I denne oppgaven er det naturlig å se emnet som sosiale holdninger hvor relasjonene mellom individer og sosiale objekter eller begivenheter blir det sentrale. EAGLY & CHAIKEN (1993) definerer holdninger som evaluering av et objekt. Holdninger er en relativt vedvarende psykologisk tendens til å respondere overfor noe eller noen, på en måte som reflekterer en positiv eller negativ evaluering av dette objektet eller personen. I følge MITCHELL & LARSON (1987) er holdninger en personlig predisposisjon til å respondere på en bestemt måte. Holdninger karakteriseres ved å beskrive hva de ikke er; holdninger er objektivt sett ikke et faktum, de er forskjellige fra tro eller mening og også forskjellige fra verdier, som er mer stabile enn meningene. Holdninger er forskjellig fra

personlighet, som er mer stabil enn holdningene. Vi kan dermed si at verdier kan påvirke våre holdninger, som igjen bestemmer våre meninger.

Holdninger har visse karakteristika (SÆTHER 1997):

- Holdningene har et holdningsobjekt; til noe eller noen. Holdningene kan komme til uttrykk ovenfor ting, personer og aktiviteter, eller i videre forstand; til idéer eller normer. Holdningen kommer altså til uttrykk gjennom vurderingen av et objekt.
- Holdningene innebærer at objektet blir plassert et sted på en vurderingsdimensjon med negativ og positiv pol.
- Holdningene kan i varierende grad være kognitivt eller emosjonelt preget. Det vil si at de kan ha sin begrunnelse i kunnskap eller følelsespreget reaksjon og vurdering.
- Holdningene fører til en mulig eller potensiell adferdstendens. Det må altså være en viss sjanse for å finne holdningen igjen i en bestemt adferd hos personen, selv om en ikke alltid kan observere en slik sammenheng.
- Holdningene varer over en viss tid. De kan endres, men er ikke helt skiftende fra et øyeblikk til et annet. Holdninger behøver verken være varige eller situasjonsavhengige.

2.3.2 Holdningenes ulike funksjoner

KATZ (1960) har identifisert og drøftet fire ulike funksjoner som holdninger har:

- ***Kunnskapsfunksjonen***

Holdninger utgjør en personlig kunnskapsbase som har som funksjon å skape tankemessig struktur og orden. Ulempen med slik kategorisering er at det fører til en overforenkling og unyanserte betraktninger som kan bidra til feilpersepsjon. Holdninger *kan* likevel endres dersom ny kunnskap når inn til personen.

- ***Sosial tilpasningsfunksjon***

Noen holdninger har den egenskapen at de skaper en fellesskapsfølelse med andre mennesker og grupper. Disse holdningene sies å ha en sosial tilpasningsfunksjon. Ved å innta visse grupper holdninger unngår vi ubehag, avvisning og ensomhet. Dersom gruppens holdning endres, tilpasser vi oss gjerne de nye holdningene (sosial identifikasjon).

- ***Verdiekspressiv funksjon***

Enkelte holdninger reflekterer våre grunnleggende verdier og er da av en mer stabil og integrert karakter enn mange andre holdninger. Holdningenes funksjon i denne sammenheng vil være at man får uttrykt sider ved sin personlighet og identitet som har sitt grunnlag i ens verdiforankring. Slike holdninger er vanskelig å endre.

- ***Egoforsvarsfunksjon***

Disse holdningene har den funksjonen at de beskytter oss mot opplevelser som gjør oss sårbare, betydningsløse og lite verd. Innen psykodynamisk teori kalles dette egoforsvar. Holdninger kan på denne måten ha en selvbevarende funksjon som et avverge mot angst, usikkerhet og indre, ubevisste konflikter. Et eksempel på en slik forsvarsmekanisme er projeksjon, der personen har fortrenget egne uakseptable impulser og i stedet overfører fiendtlige og negative holdninger på andre.

De aller første holdningene får vi gjennom vår oppdragelse i hjem og skole. Her kan det dannes et tidlig grunnlag for holdninger med en verdiekspressiv funksjon. Senere påvirker jevnaldrende oss, deretter yrkesgrupper, interessegrupper og media. De holdninger respondentene har til jakt, er tuftet på flere av holdningenes ulike funksjoner og funksjonene lar seg ikke skille ut i min undersøkelse.

2.3.3 Holdningsendringer

I denne oppgaven er endringer av holdninger et sentralt tema. Kan holdninger endres? I KATZ (1960) oversikt, inngikk det også i hvor stor grad holdningene med ulike funksjoner kan endres. Et eksempel på dette, er at holdninger med en verdiekspressiv funksjon er vanskeligere å endre enn holdninger med en sosial tilpasningsfunksjon. Funksjonelle teorier

antar at holdninger eksisterer og endres for å tilfredsstille behov. I følge KAUFMANN & KAUFMANN (1998) er hovedantagelsen i slike teorier at de holdningene vi har, samsvarer med våre behov. Holdningsendring skjer derfor når vår behovstilstand endres. I praksis viser det seg at mange mennesker kan ha nøyaktig samme holdninger, men at årsaken for disse holdningene kan være svært forskjellig gjennom at en har forskjellige behov. Et eksempel tilknyttet jakt, kan være at alle jegere har en positiv holdning til jakt, men at jakten tilfredsstiller ulike behov (sosialt felleskap, spenning, samarbeid med hund eller lignende).

Tradisjonelt har de såkalte konsistensteoriene stått sentralt som forklaringsmodeller når en skal vurdere holdningsendring. Blant de kognitive konsistensteoriene er det spesielt balanseteori, kongruensteori, kognitiv affektkonsistensteori og kognitiv dissonansteori som omhandler holdningsendring (KAUFMANN & KAUFMANN 1998). Konsistensteoriene er bygd på tanken om menneskets behov for å skape mening og for å oppnå harmoni (konsistens) mellom egne holdninger. Inkonsistens (disharmoni) mellom ens forskjellige holdninger eller komponenter i en holdning vil skape ubehag. Dette blir den drivende kraften eller motivasjonsfaktoren for holdningsendring.

2.4 Verdisyn

PER ARIANSEN (1998), forfekter fire grunnleggende verdisyn på natur. I følge Ariansen er det naturlig å dele inn i et naturerobrerperspektiv, et miljøreparasjonsperspektiv, et ressursforvaltningsperspektiv og et bevaringsperspektiv. *Naturerobrerperspektivet* kjennetegnes av høy materiell levestandard, at naturen er en råstoffprodusent og har en konsumverdi. Alle problemer i forhold til naturen er av teknisk karakter og kan løses av vitenskapen og at naturens tålegrenser aldri kan overskrides. *Miljøreparasjonsperspektivet* deler langt på vei de samme holdningene, men mener at naturens tålegrenser kan overskrides og at eventuelle skadevirkninger kan repareres eller unngås. Når det gjelder *Ressursforvaltningsperspektivet*, preges også dette av en høy materiell levestandard og forestillingen om at naturen er et råstoff som kan og bør utnyttes. Dette perspektivet deler også miljøreparasjonsperspektivets holdninger til vitenskapen og at skadevirkningene kan repareres eller unngås. Forskjellen fra de to andre omtalte perspektivene, ligger i at det settes grenser for utnyttelsen av naturens råstoffressurser og at det derfor må legges opp til en

bærekraftig forvaltning av disse ressursene. I ressursforvaltningsperspektivet er holdningen at det bør utvikles erstatningsstoffer for ikke-fornybare ressurser og at det bør benyttes analyser for å måle miljøkonsekvenser. Dette perspektivet har respekt for en bindende, overnasjonal lovgivning. Det siste perspektivet, *Bevaringsperspektivet*, hevder at naturen har en instrumentell verdi og/eller en egenverdi for mennesker. I tillegg har mennesker med et bevaringsperspektiv en mening om at naturen ordner opp best selv, at den gir oss de beste produktene, at uberørt natur har egenskaper som at den gir tidlig signaler om truende økologiske skader. Naturen fungerer som referansesystem for vitenskapelige eksperimenter, den gir de beste forhold for å bevare visse typer ressurser, den er den beste kilde til rekreasjon og estetisk glede og uberørt natur er en kilde til religiøse og åndelige opplevelser.

I likhet med politikk vil nok de fleste mene at de deler holdninger fra flere av perspektivene. Likevel vil det være noen prinsipielle forskjeller som gjør at den enkelte føler en sterkere identitet med det ene eller det andre perspektivet. Nordmenn, som alle andre folkeslag, har lang tradisjon i å forvalte naturressurser og har gjennom historien alltid utnyttet naturen som råstoffkilde. I moderne tid har vi fremdeles jordbruk, skogbruk, oljeproduksjon, fiskeri, oppdrett av fisk og andre eksempler på bruk av naturens produkter. Det ligger derfor relativt naturlig for nordmenn å ha høstningsbasert tankegang i vårt forhold til naturen. Dette må selvfølgelig ses i forhold til graden av urbanisering i det norske samfunnet. Vi har, sammenlignet med Sverige og Danmark, flere som vokser opp i et bygdemiljø. Det kan dermed antas at den norske befolkning står nærere til primærnæringer enn de som vokser opp i et mer urbant miljø. Det kan derfor tenkes at nordmenn i stor grad identifiserer seg med et ressursforvaltningsperspektiv.

Hvilket syn vi har på dyr, vil også gi oss bestemte holdninger. Det er vanlig å definere disse ulike holdningene som humanistiske, moralistiske og utilitaristiske. Med et humanistisk dyresyn, menes at man tillegger dyret menneskelige egenskaper og ser dyrene som individer. Personer med et dominerende moralistisk dyresyn, vil ikke være bekjent av noen form for utnyttelse av dyr eller at dyr blir skadelidende på noen måte. Derimot vil de med et overveiende utilitaristisk syn på dyr, se på disse som en ressurs for menneskene. I utenlandske undersøkelser er det i følge ERICSSON & HEBERLEIN (2002), en sammenheng mellom mennesker med et overveiende humanistisk eller moralistisk dyresyn og at disse er mindre positive til jakt enn mennesker som har et mer utilitaristisk dyresyn.

2.5 Tidligere undersøkelser

2.5.1 Resultater fra norsk undersøkelse

TNS Gallup AS vil gjennom et såkalt Natur- og miljøbarometer¹ følge opinionens holdninger og adferdsmønster innen natur- og miljøspørsmål. Gallups Natur- og miljøbarometer er en undersøkelse som i 2003 ble gjennomført med et landsrepresentativt utvalg på 607 respondenter. Undersøkelsen henvender seg til den personen i husstanden som er over 15 år, og som sist hadde fødselsdag. Undersøkelsen er gjennomført ved hjelp av datastyrt telefonintervjuing (CATI-buss) og vektet på alder, kjønn og geografi. Feilmarginene i undersøkelsen er på +/- 4 % i de spørsmålene der hele utvalget er med.

Målingen i 2003 viser at 65 % av respondentene er positive til jakt på generelt grunnlag, mens 32 % er negative. Undersøkelsen finner tendenser til et geografisk skille, der østlendinger er mer negative til jakt enn de som bor i resten av landet. De mest positive bor i Trøndelag og Nord-Norge. Resultater fra 2003-målingen viser at 12 % av respondentene bosatt i byer er svært positive til jakt, samt 52 % er ganske positive til jakt. På tilsvarende spørsmål fra 2001 svarte 12 % av respondentene bosatt i byene at de var svært positive til jakt, mens 42 % i denne gruppen svarte at de var ganske positive. Med andre ord en endring på 10 % i løpet av to år. Tilsvarende fra respondenter bosatt på landet viser at 17 % er svært positive til jakt, mens 49 % er ganske positive. TNS Gallups Natur- og miljøbarometer viser at menn er mer positive til jakt enn kvinner. Ungdom og eldre er mer negative til jakt enn de middelaldrende. Det er særlig respondenter med høyest utdanning som er skeptiske til jakt. Kun 12 % på landsbasis i denne gruppen er svært positive.

Undersøkelsen konkluderer med at 3 av 4 nordmenn har stor tiltro til at jakt i Norge skjer på en human og forsvarlig måte. Menn stoler i noe større grad på at jakta er human enn det kvinner gjør. Det registreres en svak tendens til nedgang i denne andelen over tid. Dette harmonerer i følge undersøkelsen med spørsmålet om generell holdning til jakt. Endringen fra 2001 til 2003 er signifikant. Fremdeles er tiltroen til norsk jakt stor, men resultatene fra TNS Gallup tyder på at holdningen er i ferd med å endre seg noe. Høyest tiltro til human jakt finnes blant respondenter fra 45 til 59 år.

¹ Upublisert, gjengitt med tillatelse fra TNS Gallup AS

De 21 % som i følge undersøkelsen har liten tiltro til at jakten drives humant, fikk et oppfølgingsspørsmål om hvilken jakt de har særlig liten tiltro til. Her fantes svaralternativer som ulvejakt og rypejakt med mer. I hvilken grad den norske ikke-jeger kan skille jakt på den ene arten fremfor den andre, er et ubesvart spørsmål i denne sammenheng. Med et utvalg på 607 respondenter, er det viktig å ikke glemme feilmarginene i denne undersøkelsen. En endring på 10 % over to år er et relativt høyt tall når det er snakk om holdningsendringer.

2.5.2 Resultater fra svensk undersøkelse

I en undersøkelse fra Sverige, foretatt i januar-februar 2001, ble 1037 svensker spurt om sin grunnholdning til jakt. Undersøkelsen, utført av ERICSSON & HEBERLEIN (2002), viser at fire av fem svensker støtter jakt som aktivitet. I tillegg viser den at disse holdningene ikke har forandret seg nevneverdig de siste 20 årene. I begynnelsen av 2001 var 80 % av den svenske befolkning positive til, eller aksepterte jakt, mens resultatene for 1980 viser 72 %. Denne undersøkelsen ble foretatt som en postalundersøkelse og utvalget var randomisert. Hvorvidt respondentene fikk flere svaralternativ går ikke frem av rapporten, men det er konkludert med at de spurte er positive eller negative til jakt, eventuelt ”istemmer” eller ”tar avstand” fra de påstandene som presenteres. Med andre ord er det en snevrere og mer kategorisk fordeling av meninger om emnet. Dette vil mest sannsynlig gi seg utslag i ulike resultat fra nærværende og svensk undersøkelse.

Sentralt i hvilke holdninger den svenske befolkningen hadde til jakt var hvilke motiv jegerne hadde for sin aktivitet. Nytteverdi, naturvern og kjøtt var viktige faktorer for hva svenskene mente om jakt. Dersom motivet for jakten var spenning og avkobling, sank støtten til aktiviteten. En majoritet av respondentene (84 %) anså jakt som et bidrag for å opprettholde balansen i naturen og 76 % av de spurte anså jakt som en viktig tradisjon i bygdene. Sju av ti svensker har minst en nær venn som jakter og 13 % av svenskene lever i en husstand med minst én jeger. Sju av ti svensker anvender kjøtt fra vilt i husstanden minst én gang i året. I alt 77 % av de spurte mente at jegeropplæringen var god nok og at jegerne etterlevde jaktlovgivningen.

Om svenskene i 2001 anså at jakt begrenset deres mulighet for fri ferdsel i naturen svarte 68 % at jakt i deres hjemområder aldri hadde hindret dem i å ferdes i skogen. Tilsvarende for 1980-undersøkelsen var 67 %.

Under en fordypningsanalyse av respondentene, viser det seg at holdningen til jakt ble formet av om respondenten hadde vært i kontakt med jakt eller jegere, om respondentens generelle holdning til dyr, alder og inntekt. Det sosiale nettverk som en person inngår i, er i følge undersøkelsen den faktoren som sterkest påvirker den samlede innstillingen til jakt. Dette blir særlig viktig for de som ikke har egne, direkte erfaringer fra jakt og vilt. I alt 69 % av respondentene hadde en eller flere nære venner som jaktet. Disse, sammen med 13 % som lever i en husstand med en eller flere jegere, danner en kontaktflate som vil kunne påvirke holdningene til jakt.

Det generelle synet på dyr påvirker også, ifølge undersøkelsen, holdningene til jakt. Respondenter med et dominerende humanistisk syn på dyr var mindre positive til jakt enn respondenter med et dominerende moralistisk syn på dyr. Ikke overraskende var respondenter med et dominerende utilitaristisk syn på dyr mer positive til jakt. Med stigende alder var de spurte mer positive til jakt enn de yngre aldersgrupper. Av hele den svenske befolkningen løser ca. 3 % det som tilsvarer den statlige jegeravgiften hvert år. Dette tallet kan være noe lavt dersom man sidestiller dette med antall jegere i Sverige. I alt 5 % av den svenske befolkning kan jakte, det vil si er registrerte jegere. 20 % av de spurte i undersøkelsen oppga at de hadde vært på jakt. Dette er et betydelig høyere tall enn de refererte 5 %, men dette er personer som enten har deltatt på jakt som observatører eller at de har jaktet tidligere.

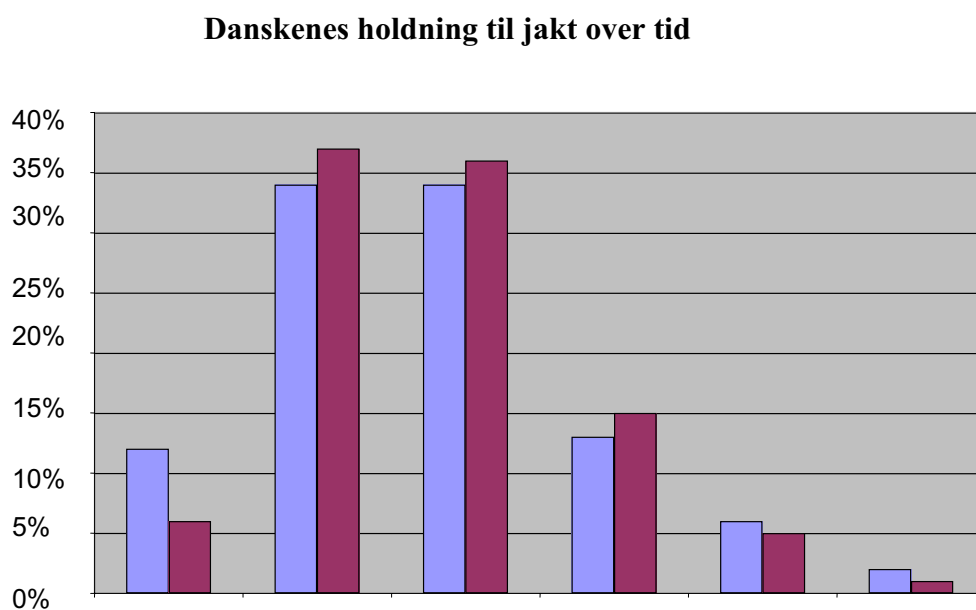
Konklusjon fra denne undersøkelsen var at selv om interessegruppene både for og imot jakt var blitt mer aktive i samfunnsdebatten enn tidligere, påvirket ikke dette svenskenes holdninger.

2.5.3 Resultater fra dansk undersøkelse

I en dansk undersøkelse utført av ACNielsen-AIM for Danmarks Jægerforbund, ble det i 2001 gjennomført til sammen 905 intervjuer (BASSE & THORSEN 2001). Utvalget besto av personer over 13 år. I all hovedsak er den danske undersøkelsen direkte sammenlignbar med denne

undersøkelsens metodikk. Det er brukt en veiing av resultatene i forhold til kjønn, alder, geografi, med mer. Flere av spørsmålene i min oppgave er identiske med de som ble benyttet i den danske undersøkelsen, i tillegg er det tilsvarende utvalgsstørrelse.

Knappt halvparten (46 %) av den danske befolkningen er positivt innstilt til jakt. En femtedel er negativ og ca. en tredjedel av befolkning er verken positivt eller negativt innstilt til jakt. Sammenlignes resultatene med tilsvarende undersøkelse fra 1992, fremgår det at det er en tendens til stigning i andelen av personer som er meget positivt innstilt til jakt. Det har skjedd en fordobling av de som er ”meget positive” i perioden mellom 1992 og 2001 (Fig. 6). I kolonnen til venstre vises kategorien ”meget positiv”, deretter mot høyre, ”positiv”, ”verken positiv eller negativ”, ”negativ”, ”meget negativ” og ”vet ikke”. De blå søylene er tall fra 2001, mens de burgunderrøde søylene er tall fra 1992.



Figur 6: Danskenes holdningsendringer til jakt i perioden 1992 til 2001

Dersom resultatene brytes ned på bakgrunnskriterier, er det forskjellige oppfatninger av jakt i noen av undergruppene. Menn er generelt mer positivt innstilt til jakt enn kvinnene som generelt er mer negative. Der er ikke signifikant forskjell på andelen av nøytrale.

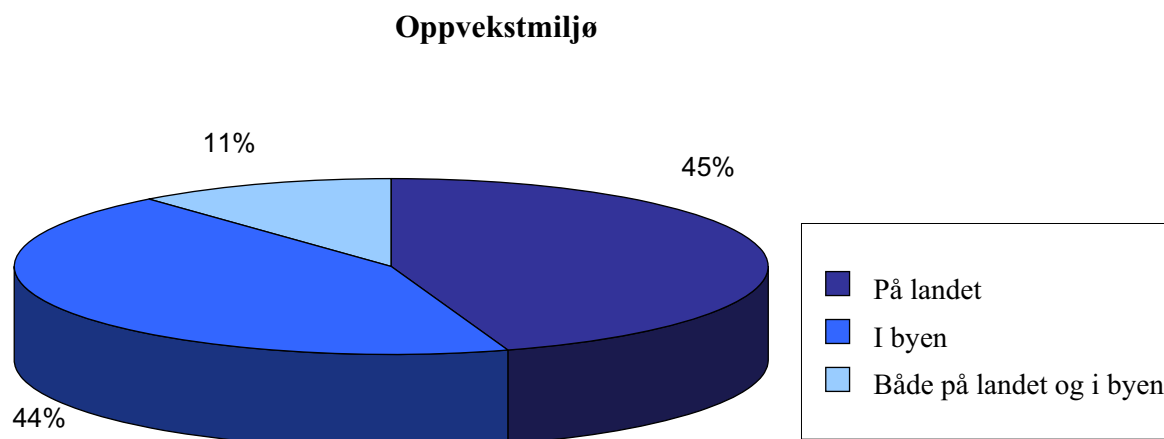
Det er en klar tendens til at desto eldre respondentene er, desto mer positivt innstilt er de til jakt. Samtidig er det en tendens til at de yngre respondentene er mer nøytrale enn de eldre. Der er ikke signifikant forskjell mellom de enkelte aldersgrupper, men forskjellene kommer gradvis og er signifikant fra de yngste til de eldste.

De respondentene som bor i hovedstadsområdet eller provinsbyer med mer enn 50.000 innbyggere er generelt mindre positive og mer nøytrale i sin innstilling til jakt enn de øvrige respondenter som er bosatt på øyene, i Jylland eller i byer med mindre enn 50.000 innbyggere. De personer som bor i hovedstadsområdet er også mer negative til jakt enn resten av befolkningen. Det er ingen umiddelbar sammenheng mellom respondentenes holdning til jakt og deres utdannelse.

Respondentenes holdning til jakt synes heller ikke å være påvirket av inntektsnivået. De respondentene som selv aldri har vært på jakt, har en mer negativ holdning til jakt enn de respondentene som i ulik utstrekning har deltatt på jakt. De respondentene som svarte at de ikke har kjennskap til jakt, er mer nøytrale enn de øvrige respondentene. De som svarte at de har kjennskap til jakt gjennom media, er mer negative til jakt. Det er en klar tendens til at de respondentene som ferdes i naturen sjeldnere enn hver tredje måned er mindre positive til jakt enn de øvrige respondentene. Når det gjelder spørsmålet om hvorvidt respondentene har følt seg "sjenert" av jakt, viser resultatene at de som i stor grad har følt seg "sjenert" av jakt, ikke overraskende generelt er mer negative til jakt. En sjettedel av befolkningen har følt seg sjenert av jakt i større eller mindre utstrekning.

Til sammen 8 % av respondentene i undersøkelsen har et såkalt jagttegn, det vil si en formell anledning til å jakte. Likevel løste kun 5 % av dem jegeravgiftskort i 2001. I 1992 hadde 5 % av den danske befolkning jagttegn. Det har således vært en signifikant stigning i antallet personer som har ervervet seg dette jagttegnet i perioden frem til 2001. Det er primært menn, personer som er bosatt på øyene og personer som har vokst opp på landet som har jagttegn.

I forholdet mellom urban og rural befolkning er det to like store andeler av respondenter som har vokst opp i byene (44 %) og på landet (45 %), 11 % av respondentene svarte at de hadde vokst opp både på landet og i byen (Fig. 7).



Figur 7: Oversikt over de danske respondentenes oppvekstmiljø

De ord som flest dansker anvender for å beskrive jakt, er primært positivt eller nøytralt ladede ord. De ordene som flest forbinder med jakt er ”skyting av dyr” og ”regulering av naturen”, samt ”fritidsinteresse” og ”naturopplevelser”.

Danskene er likeledes generelt enige i at ”jakt for jegerne kan ha andre formål enn å nedlegge vilt”, at ”planting for viltet og føring som helhet er til gagn for naturen” samt at ”jakt er en hensiktsmessig måte å regulere viltbestanden på”. Befolkningen har primært sin kjennskap til jakt gjennom familie, venner og bekjente samt media.

Konklusjonen fra denne undersøkelsen er at den danske befolknings holdning til jakt ikke har endret seg vesentlig i løpet av de siste ti år. Det er likevel en tendens til en mer positiv holdning til jakt, samt en stigning i antall personer som har jagttegn, det vil si en formell anledning til å gå på jakt etter bestått jegerprøve.

2.6 Oppsummering og hypoteser.

På bakgrunn av resultatene vi finner i tidligere undersøkelser fra Norge og Sverige, er det grunn til å tro at urbaniseringen og fremmedgjøringen, ikke har nevneverdig innvirkning på nordmenns holdninger til jakt. Endring i bosettingsmønsteret i Norge vil derfor ikke virke inn

på den holdning opinionen har til denne formen for høstingsbasert friluftsliv. Undersøkelsen i Danmark avdekket likevel en noe mer negativ holdning blant respondenter bosatt i byene.

Når det gjelder den generelle holdningen den norske befolkning har til jakt, kan man anta at den i stor grad er positiv på bakgrunn av at en tradisjonelt har hatt stor samfunnsmessig aksept for jakt i Norge. I tillegg vet vi at holdninger ofte påvirkes direkte gjennom dem man omgås. Siden vi i Norge har så vidt mange jegere i prosent av folketallet, vil disse kunne utøve en stor påvirkning på den ikke-jaktende delen av befolkningen. Tidligere undersøkelser fra Norge og naboland underbygger denne teorien. Holdninger til jakt med hensyn på alder og kjønn vil, etter de nevnte undersøkelsene å dømme, resultere i at en finner en økende aksept med økende aldersklasser og at kvinner generelt er mer negative til jakt enn menn.

I følge TNS Gallups Natur- og miljøbarometer vil de med høyere utdanning ha en mer negativ holdning til jakt. I Norge øker utdanningsnivået i befolkningen, vil dette ha innvirkning på holdningen til jakt over tid?

I forhold til hva det norske folk tror er jegerens motiv for å jakte, er det grunn til å anta at rekreasjon, naturopplevelse, kjøtt og sosialt samvær får en høy score. Dette begrunnes i at motivene for å drive jakt har endret seg fra å være en nødvendig aktivitet for å gi et tilskudd til husholdningen, til å bli en rekreasjonsform. I tillegg vil det være naturlig at kjøtt som et resultat av jakten for mange vil fremstå som et sterkt motiv for å drive jakt. Tidligere undersøkelser støtter opp om dette.

Norges Jeger- og Fiskerforbund arbeider målbevisst for at befolkningen skal få tilgang på jakt. Med over 100 000 medlemmer og et sterkt lokalt, regionalt og sentralt engasjement, vil de være en vesentlig pressgruppe for å sikre denne tilgangen. Dette bør derfor kunne ha en innvirkning på hva respondentene oppfatter som graden av tilgjengelighet. I Norge har vi også tradisjoner for at det brede lag av befolkningen er sikret tilgang til jakt. Jakt har ikke i Norge, i motsetning til enkelte andre land i Europa, vært en aktivitet forbeholdt overklassen. Samtidig viser tall fra SSB (2004b) at kun rundt halvparten av de som består jegerprøven faktisk løser jegeravgiftskort samme år. Dette kan tyde på liten tilgjengelighet. Hypotesen blir likevel at jakten i stor grad preges av god tilgjengelighet for befolkningen i Norge.

Media omtaler ofte jakt i negative ordelag. Årlig meldes det om skadeskyting og umoralske jegere. Det er grunn til å tro at dette vil kunne påvirke opinionens meninger om at kontrollen av jegere og jakt, samt opplæringen av jegere er for dårlig. Av dette kan publikum også tenkes å avlede at jegere potensielt utgjør en fare for turfolk.

Når det gjelder den norske befolknings syn på jakt på store rovdyr som ulv, bjørn, gaupe og jerv, er det grunn til to at respondentene har en holdning til dette, det vil si en liten ”vet ikke” gruppe blant respondentene. Bakgrunnen for dette er at store rovdyr vekker følelser i befolkningen og at den pågående rovdyrdebatten skaper meninger omkring temaet. Det er vanskelig å forholde seg nøytral til slike prinsipielle spørsmål, særlig med et sterkt fokus på rovdyrforvaltningen gjennom media. Dersom det viser seg at den norske befolkning har en generell aksept til jakt, kan det være at undersøkelsen viser en større splittelse i dette spørsmålet.

Med dette bakteppet avledes hypotesene i det følgende.

Hypoteser:

H1:

Oppvekstmiljøet har ingen betydning for den norske befolknings holdning til jakt.

H2:

De holdninger den norske befolkning har til jakt, avhenger av om man er jeger selv eller kjenner noen som jakter.

H3:

Nordmenns holdninger til jakt er positive og uforandret de siste 10 årene.

H4:

Den norske befolkning mener at de viktigste motivene for jaktutøvelse er rekreasjon, naturopplevelse, matauk og sosialt fellesskap.

H5:

Det er lett for alle som har lyst, å komme seg på jakt.

H6:

Den norske befolkning har liten tillit til jakt, jegere og jegeropplæringen.

H7:

Det er en sammenheng mellom det norske folks holdning til jakt og en forestilling om at jakt bidrar til å opprettholde balansen i naturen.

H8:

Den norske befolkning har ikke samme aksept for jakt på store rovdyr som for øvrig jaktbart vilt.

3. Materiale og metode

3.1 Intervjuer

Denne undersøkelsen er gjennomført som et av flere temaer i en telefonomnibus utført av Markeds- og Mediatrusten AS (MMI), i perioden 13. april – 16. april 2004. For å få et representativt utvalg av den norske befolkning over 15 år til å uttrykke sine holdninger til jakt, var det viktig at et randomisert utvalg av populasjonen ble foretatt av MMI. I forhold til økonomiske rammebetingelser for oppgaven, kunne det selvsagt vært ønskelig å kunne krysset flere av spørsmålene mot hverandre, men dette ville medført en økt kostnad. Originaloppdraget til MMI fremgår av vedlagt spørreskjema (vedlegg 1).

Omnibusundersøkelser er en norsk oppfinnelse. Oppdragsgiver bestemmer hvor mange spørsmål han eller hun ønsker å ha med i undersøkelsen og det vil alltid være flere oppdragsgivere med ved hver undersøkelse. MMIs versjon av en slik omnibus er deres såkalte CATI-buss (Computer Assisted Telephone Interviewing). Intervjueren får spørsmålene opp på en dataskjerm og leser disse direkte opp for intervjuobjektet. Svarene legges inn ved at intervjueren klikker på det alternativet som velges eller skriver inn respondentens svar. Det er i tillegg funksjoner ved CATI-bussen som muliggjør bruk av ulike filtre og roteringer uten at dette bidrar til potensielle feilkilder. Til tross for at det alltid er flere oppdragsgivere med hver uke, settes grensen for totalt antall spørsmål slik at hele intervjuet ikke overstiger 15 minutter.

3.1.1 Populasjon og respondenter

Denne undersøkelsen er gjennomført i et representativt befolkningsutvalg for hele landet, fra 15 år og eldre. Det ble trukket halvparten kvinner og halvparten menn. Utvalget er trukket rent tilfeldig blant de personer som omfattes av telefonkatalogene. Dette medfører at alle personer 15 år og eldre har hatt tilnærmet lik sannsynlighet for å bli valgt ut. Konkret ble dette gjennomført ved at det ble trukket et bestemt antall telefonnumre fra hele katalogdelen. I de utvalgte husstander søkte en så å få et intervju med den personen som sist hadde fødselsdag, regnet fra tidspunktet for oppringningen. Dersom vedkommende ikke var tilstede, ble nytt kontaktforsøk gjort når personen var ventet å være tilstede.

Ikke alle personer, særlig de yngre, har fasttelefon eller står oppført i telefonkatalogen. I tillegg til de trukne respondentene fra telefonkatalogene, ble det også trukket et randomisert utvalg fra mobiltelefonabonnementer. Personer som har nektet å la seg intervju, eller som ikke var å treffe i intervjuperioden, regnes som bortfall. Personer med innvandrerbakgrunn som har fast bopel i Norge omfattes av undersøkelsen, så fremt ikke språk umuliggjør gjennomføring av intervju på norsk. De ikke-kontaktete telefonnumrene kan regnes som ”ikke trukket”, det vil si at de ikke regnes med i bruttoutvalget. Dette svarer til at man erstatter bortfall med nye, tilfeldig trukne telefonnumre inntil det forhåndsbestemte antall intervju er gjennomført. Fullstendig rapport fra undersøkelsen foreligger fra MMI (vedlegg 2).

3.1.2 Svarprosent

Til sammen 6566 telefonnummer ble ringt ved gjennomføringen av denne undersøkelsen (tabell 2). Av disse var 1299 ikke i målgruppen, 1290 var uavklarte nummer eller ikke svar, det vil si nummer som er forsøkt ringt, men hvor kontakt ikke er oppnådd, eller intervju ikke er gjennomført før feltperioden var avsluttet. 3178 personer nektet å delta. Det ble gjennomført til sammen 1000 intervjuer, mobilabonnenter inkludert. Dette gir en svarprosent på 35 av alle gyldige nummer forsøkt. Denne svarprosenten er ikke spesielt lav og på nivå med hva MMI vanligvis oppnår på deres ukentlige telefonomnibus. Intervjueren introduserte ikke hvilke temaer som skulle gjennomgås under intervjuet. På denne måten kunne ikke respondenten på bakgrunn av temaet, la være å stille til intervju. Bortfallet skyldes da generelt bortfall ved CATI-buss undersøkelser og ikke spesielt for spørsmål om holdninger til jakt.

Tabell 2: Frafallsversikt etter CATI-buss undersøkelsen. Mobilabonnenter ikke medregnet.

Prosjektnr.	Antall nummer benyttet totalt	Antall intervju	Nekt	Ikke mål- gruppe	Ikke svar	Ant. nummer Pr. intervju	Kommentar
71016	6566	799	3178	1299	1290	8	Gikk over helgen

3.1.3 Veiling av resultatene

Det er i undersøkelsen foretatt veiling med hensyn til kjønn, alder og landsdel ved resultatberegningen. Dette er utført slik at sammensetningen av utvalget, med hensyn til disse faktorene, er korrekte i henhold til offisiell statistikk. Bakgrunnen for denne veiingen, er for å redusere virkningene av de utvalgsskjevheter som normalt oppstår ved gjennomføring av denne typen undersøkelser. Respondenten ble ikke på forhånd presentert hvilke tema som var gjenstand for spørsmål. Dette betyr at ingen av respondentene fikk anledning til ikke å svare på spørsmålene som omhandlet jakt og da heller ingen målgruppe som eventuelt ble overrepresentert ved introduksjonen.

3.1.4 Tabellverket

I tabellverket til rapporten fra MMI, presenteres svarfordelingene på samtlige spørsmål i prosent (vedlegg 3) og antall (vedlegg 4), samt i den rekkefølge spørsmålene er stilt. Hver tabell inneholder svarfordelingene på spørsmålene i utvalget som helhet og i aktuelle undergrupper. Beregningsgrunnlaget for hver kolonne fremgår av tabellhodet i linjen for ”antall intervju”. Dette viser netto antall gjennomførte intervju i så vel totalkolonnen, som innen hver av de analyserte undergrupper. I linjen under finner vi ”population” som viser befolkningsstørrelsene for totalkolonnen og hver av undergruppene.

3.1.5 Spørreskjemaet

Det er i denne undersøkelsen benyttet en Likert-skala utarbeidet av Rensis Likert i 1932 (KAUFMANN OG KAUFMANN 1998). Denne skalaen er svært ofte benyttet under måling av holdninger i ulike undersøkelser. En Likert-metode består i at en respondent må indikere sin grad av enighet eller uenighet i forhold til et utsagn han eller hun blir presentert for. Det er vanlig å ha fem til syv ulike svarkategorier, hvor respondenten må velge den kategorien som passer best for vedkommende.

Det kan benyttes både numerisk- og verbal skalering i Likert-metoden. Numerisk er å foretrekke ved gjennomsnittsberegninger. En verbal skala er velegnet for undersøkelser hvor man skal rapportere på ”enige” og ”uenige”. Det er i denne undersøkelsen benyttet en Likert-

metode med verbal skalering. Undersøkelsens svaralternativer er ”svært enig”, ”noe enig”, ”verken enig eller uenig”, ”noe uenig”, ”svært uenig” og ”vet ikke”. Tilsvarende gjelder for grad av positivitet til enkelte spørsmålsstillinger. Hvorvidt det bør benyttes både ”verken enig eller uenig” og ”vet ikke” som alternativ, hersker det uenighet om. SCHUMAN OG PRESSER (1996) mener at dersom en tilbyr et ”verken enig eller uenig”-alternativ, vil dette senke den prosentandelen av respondentene som ellers ville svart ”vet ikke”. Ved å tilby et ”verken enig eller uenig”-alternativ, vil de respondentene som har gjort seg noen tanker omkring det forelagte emnet, kunne falle inn under denne kategorien. Dette begrunnes med at respondentene ikke føler at noen av ytterpunktene ”enig” eller ”uenig”, er dekkende for deres meninger om emnet. Respondenter kan føle seg tvunget til å svare ”vet ikke”, dersom alternativet ”verken enig eller uenig” ikke er tilstede. På denne måten kan antallet som svarer ”vet ikke” i undersøkelsen øke. Det foreligger likevel ikke gode nok undersøkelser på hvor stor effekt denne differensieringen har.

Siden lange intervjuer kan ende med feilrespons, var det viktig i denne undersøkelsen å avgrense antall spørsmål. I denne oppgaven er det i hovedsak benyttet prekodete (lukkede) spørsmål, men det er også gitt anledning for respondenten å tilføye et alternativt svar på ett av spørsmålene. Det er forsøkt å stille så presise spørsmål som mulig, siden graden av presisjon påvirker svarene (WENSTØP 1991).

Det ble ikke kjørt pretest av spørreskjemaet, men de fleste økonomiske og faglige bidragsyterne til denne undersøkelsen fikk anledning til å uttale seg om spørsmålsstillingene. Blant disse er Landbruks- og matdepartementet, Norges Jeger- og Fiskerforbund, Høgskolen i Hedmark avd. Evenstad, MMI og Norges landbrukshøgskole ved veileder. Det ble forsøkt å unngå fagterminologi og føringer for respondenten.

3.1.6 Måling av holdninger

Det er i følge MITCHELL & LARSON (1987), særlig to forhold som synes viktige ved måling av holdninger. Konkrete spørsmålsstillinger som går direkte på en bestemt oppfatning eller holdning er å foretrekke, fremfor generelle og diffuse problemstillinger. Desto mer spesifikt holdningen blir målt, desto mer er den relatert til respondentens adferd. Dette er forsøkt gjenspeilet i de konkrete spørsmålene respondentene fikk. I tillegg er det slik at den

situasjonen den enkelte respondent er i, påvirker de holdninger respondenten har og det uttrykket disse får gjennom adferd. Det er med andre ord ikke alltid samsvar mellom hva man mener og hva man gjør.

3.1.7 Kvantitativ metode

Kvantitativ metode skiller seg fra kvalitativ metode på mange områder. Hovedforskjellen mellom disse metodene ligger i egnetheten til å innhente ulike typer data, samt presisjonen i tolkningen av dem (HALVORSEN 2003). I en kvantitativ metode skjer datainnsamlingen forut for analyse og tolkning av dataene. Som en mulig feilmargin, skal det likevel nevnes at forfatteren kan fortolke svaralternativene i spørreskjemaet og dermed oppnå et bestemt resultat. Dette er forsøkt unngått gjennom utvetydige svaralternativer og bruk av åpne spørsmål. I denne undersøkelsen var det viktig at det kunne oppnås en høy grad av sammenlignbarhet innad i utvalget og blant andre tilsvarende undersøkelser. Det var også viktig i forhold til reliabilitet, at det representative fikk en sentral posisjon i resultatene, slik at det ble oppnådd en høy grad av intrasubjektivitet.

De vanligste kvantitative metodene for å innhente verbale utsagn er forskjellige former for utspørringsteknikker (HALVORSEN 2003). Til forskjell fra uformelle intervjuer og samtaler, stilles spørsmålene på en måte som er bestemt på forhånd. Ved standardiserte intervjuer får alle respondentene de samme spørsmålene. Ved bruk av spørreskjema blir respondenten spurt av en intervjuer enten ansikt til ansikt, per telefon eller over internett (HALVORSEN 2003).

I følge HALVORSEN (2003) forutsetter metoden at problemstillingen er meget presis og gjennomarbeidet. Til bestemte formål har disse datainnsamlingsteknikkene sine åpenbare fordeler. For det første kan informasjonsmengden (antall variabler), reduseres til akkurat det som er interessant for oppgaven. Videre betyr teknikkene at vi kan stille de samme spørsmålene til et stort antall mennesker. Denne metoden innebærer også at vi kan bruke datamaskiner og statistiske dataprogrammer når vi skal analysere materialet, slik det er gjort i denne undersøkelsen.

Formuleringen av spørsmålene er i følge HALVORSEN (2003) utfordringen i denne sammenheng. Når spørsmålene presenteres systematisk, betyr det at, ordlyden i, og

rekkefølgen på dem er fastlagt. Ved en usystematisk presentasjon av spørsmål, hvilket bare er mulig under intervju, er det opp til intervjueren selv å bestemme hvordan intervjuet skal arte seg. Han eller hun kan derfor variere både rekkefølgen og måten å stille spørsmålene på fra respondent til respondent. I denne undersøkelsen ble det benyttet en systematisk presentasjon av spørsmålene. Dette for å få et mest mulig likt utgangspunkt for alle respondentene.

Svarene kan også registreres systematisk eller usystematisk, avhengig av om spørsmålene er åpne eller lukkede (prekodete). At spørsmålene er åpne betyr at respondenten står fritt til å svare hva han eller hun vil. Hvis spørsmålene derimot er lukkede, er svaralternativene gitt på forhånd. Åpne spørsmål kan få respondenten til å huske noe, mens lukkede spørsmål kan få respondenten til å gjenkjenne noe (WÄRNERYD 1967). Åpne- og prekodete spørsmål har ulike egenskaper (tabell 3).

Tabell 3: Egenskaper ved åpne og prekodete spørsmål (HALVORSEN 2003).

	<i>Åpne spørsmål</i>	<i>Prekodete spørsmål</i>
<i>Fordeler</i>	- De gir mulighet for å avdekke uvitenhet, misforståelser og uventede forestillingsrammer. - De suggererer ikke respondenten til å svare. - De ligner mer en vanlig samtale og påtvinger ikke respondenten formuleringer og ord som kanskje er henne fremmed.	- De letter intervjuers arbeid og koding av svar. - Spørsmålene blir klarere presisert når svaralternativ foreligger. - De gir bedre mulighet for å sammenligne svar fra ulike respondenter. - De hjelper respondenten til å huske
<i>Ulemper</i>	- De krever større motivasjon fra respondentens side. - De innebærer en større risiko for manglende svar.	- De utelukker alternative svar og svar som uttrykker ambivalens.

I praksis vil det være en fordel å kombinere åpne og lukkede spørsmål i et spørreskjema.

I denne undersøkelsen er det kun ett åpent spørsmål. Årsaken er at det var ønskelig med presise svar for, blant annet, at de ulike demografiske dataene skulle bli så sammenlignbare som mulig. For ikke å legge noen føring for hva respondentene skulle svare på hvilke motiv de trodde jegerne hadde for sin aktivitet, var det viktig at dette ble stilt som et åpent spørsmål. Det ble likevel på forhånd listet opp noen sannsynlige svar, som ble krysset av dersom disse var blant de motivene respondenten nevnte. De øvrige motivene ble notert av intervjueren.

3.2 Valg av statistiske metoder

3.2.1 Deskriptiv statistikk

Deskriptiv, eller beskrivende statistikk, er en hoveddel av anvendt statistikk som brukes for å forenkle og sammenfatte tallmassen i matrisen (HELLEVIK 1997). For denne oppgavens vedkommende vil det si å regne ut gjennomsnitt, gruppere svarene i kategorier, samt lage stolpe- og sektordiagram. Alle utregningene ble foretatt av MMI.

3.2.2 Feilmargin og signifikanstester

De resultater som er presentert i denne oppgaven vil nødvendigvis være beheftet med en viss statistisk usikkerhet. Dette skyldes at det, som i andre tilsvarende undersøkelser, kun er observert et utvalg av enheter og ikke hele populasjonen. For å skape validitet i de fremkomne resultatene, kan denne usikkerheten beregnes. Signifikante forskjeller mellom undergrupper fremkommer i tabellverket som sorte og hvite piler. Disse pilene tilsvarer henholdsvis “signifikant større enn” og “signifikant mindre enn”. Det er lagt til grunn en kji-kvadrat uavhengighetstest for signifikansbetraktningene.

Tabell 4 angir et tilnærmet anslag for feilmarginene ved ulike resultater. Helt eksakte feilmarginer vil kunne variere og dermed være både større og mindre enn de som er angitt i tabellen. De tabulerte verdiene vil likevel gi en god indikasjon på pålitelighetsnivået til de enkelte resultater.

Tabell 4: Feilmarginer ved rent lotterisk utvalg

<i>Antall observasjoner</i>	<i>Prosentresultat</i>							
	5/95	10/90	15/85	20/80	25/75	30/70	40/60	50/50
20	8.6	12.0	14.2	16.0	17.4	18.3	19.6	20.0
50	6.2	8.5	10.1	11.3	12.2	13.0	13.9	14.1
75	5.0	6.9	8.2	9.2	10.0	10.6	11.3	11.5
100	4.4	6.0	7.1	8.0	8.7	9.2	9.8	10.0
150	3.6	4.9	5.8	6.5	7.1	7.5	8.0	8.2
200	3.1	4.2	5.0	5.7	6.1	6.5	6.9	7.1
250	2.8	3.8	4.5	5.1	5.5	5.8	6.2	6.3
300	2.5	3.5	4.1	4.6	5.0	5.3	5.7	5.8
400	2.2	3.0	3.6	4.0	4.3	4.6	4.9	5.0
500	1.9	2.7	3.2	3.6	3.9	4.1	4.4	4.5
600	1.8	2.5	2.9	3.3	3.5	3.7	4.0	4.1
700	1.6	2.3	2.7	3.0	3.3	3.5	3.7	3.8
800	1.5	2.1	2.5	2.8	3.1	3.2	3.5	3.5
900	1.5	2.0	2.4	2.7	2.9	3.1	3.3	3.3
1000	1.4	1.9	2.3	2.5	2.7	2.9	3.1	3.2

Dersom en forutsetter at målefeil og systematiske feil ikke forekommer, vil prosentresultatet pluss eller minus feilmarginen i tabellen, angi et 95 % konfidensintervall. Dette betyr at det med 95 % sikkerhet kan sies at det fremkomne resultatet dekker det sanne resultat.

Dersom det i denne undersøkelsen hadde vært stilt et ”ja” eller ”nei” spørsmål og 20 % av respondentene hadde svart ”ja” og 80 % hadde svart ”nei”, ville det, siden undersøkelsen er basert på en utvalgsstørrelse på 1000 personer, være en feilmargin tilsvarende +/- 2,5 prosentpoeng. Dette medfører at det reelle ”ja”-resultatet i populasjonen vil med 95 % sikkerhet ligge et sted mellom 17,5 % og 22,5 %.

3.3 Analyse og tolkning

Integreringen gjennom MI Pro eliminerer feilkoblinger mellom data og tekst.

MI Pro programmet gjennomfører automatisk signifikanstester. Signifikante forskjeller mellom den enkelte undergruppe og totalkolonnen, fremkommer som trekanter (tabell 5) som enten peker oppover (hvis noe er signifikant større enn) eller nedover (hvis noe er signifikant mindre enn). Denne prosedyren sikrer at signifikante forskjeller i tallmaterialet ikke blir oversett. Prosedyren letter dessuten muligheten for oppdragsgiver til å lese tabellene og til eventuelt å gjøre egne analyser.

Tabell 5: Eksempel på signifikansforskjeller i svargivningen mellom kvinner og menn.

<i>Antall intervju</i>	<i>Total</i> <i>1000</i>	<i>Menn</i> <i>490</i>	<i>Kvinner</i> <i>510</i>
<i>Ja</i>	<i>20</i>	<i>15</i>	<i>25 ▲</i>
<i>Nei</i>	<i>80</i>	<i>85 ▲</i>	<i>75</i>
<i>** Sum</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>

I eksempelet over har 25 % av kvinnene svart ”ja” på det aktuelle spørsmålet, mens resultatet for menn er 15 %. De svarte pilene etter 25 % og 85 % betyr at forskjellen i svargivningen mellom kvinner og menn er signifikant. Det bør for øvrig generelt utvises en forsiktighet i tolkninger av resultat fra undergrupper med mindre enn 25-30 intervjuer. Dette er tatt hensyn til ved vurderingene av svarene respondentene har gitt.

3.4 Integrering eliminerer feilkilder

Spørreskjemaet ble utformet i et dataprogram (MI Pro), utviklet av MMI. Programmet integrerer alle deler av undersøkelsen, fra spørreskjemaforming til rapportering. På denne måten vil menneskelige feilkilder minimeres. Gjennom en slik integrering sikres koblingen mellom data og tekst, i tillegg kontrolleres såkalte “missing data”.

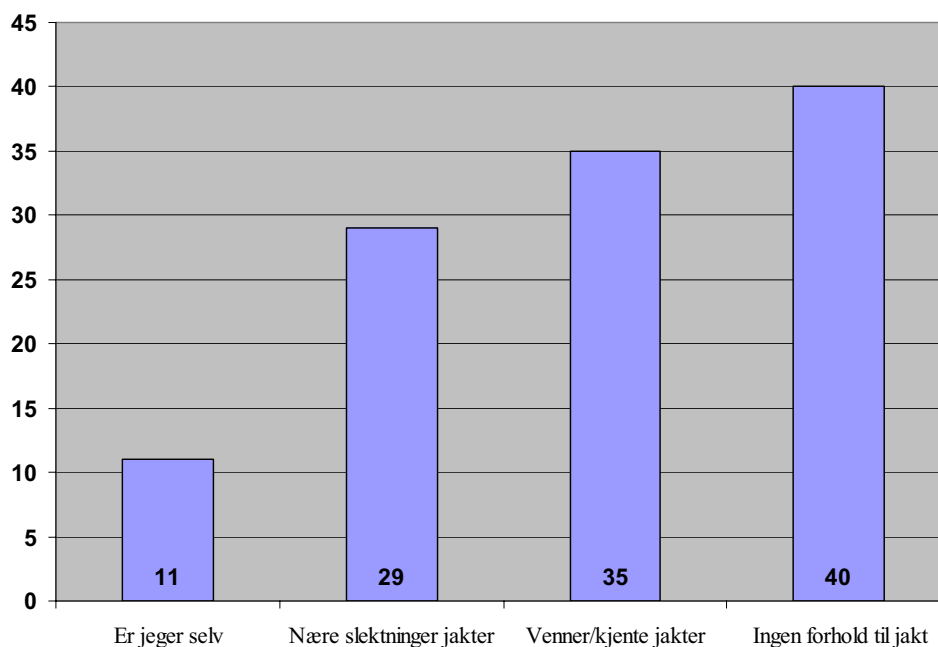
4. Resultater og diskusjon

I det følgende blir resultatene av spørreundersøkelsen presentert og diskutert. Dette er for å unngå gjentakelser i et eventuelt eget diskusjonskapitel. Kun signifikante forskjeller blir kommentert. Datamaterialet i denne undersøkelsen muliggjør også andre vinklinger ved en eventuell senere anledning.

Spørsmål 1: Hvilket forhold har du til jakt – er du selv jeger, har du nære slektninger som jakter, har du venner eller kjente som jakter eller har du ikke noe forhold til jakt i det hele tatt?

I undersøkelsens første spørsmål var det ønskelig å kartlegge den norske befolknings relasjoner til jakt og jegere (hypotese H2). I forhold til antall jegere og annet jaktstatistikk finnes det sikre observasjoner på dette i det nasjonale Jegerregisteret.

Nordmenns relasjoner til jakt og jegere



Figur 8: Respondentenes forhold til jakt, i prosent.

Til sammen 60 % av den norske befolkning et forhold til jakt og jegere, enten fordi de selv er jegere eller fordi nære slektninger eller venner og kjente jakter (Fig. 8). Av de mannlige

respondentene oppga 21 % at de var jegere selv, mot bare 2 % av kvinnene. I følge tall fra Jegerregisteret, jakter 10 % av norske menn (SSB 2004b), det vil si løste jegeravgiften i 2003/04. Det betyr at i nærværende undersøkelse var flere som subjektivt oppfattet seg som jegere, enn de som faktisk løste jegeravgiftskort denne sesongen. Registrerte jegere i Jegerregisteret utgjør en høyere prosentandel enn de som faktisk løser jegeravgiften (SSB 2004b).

Høyest antall jegere i forhold til alder, ble funnet i aldersgruppen 40-59 år (17 %) og lavest i gruppen 15-24 år (2 %). Når det gjelder den samlede husstandsinntekten var det en signifikant forskjell med flest jegere i de husstandene som hadde en samlet inntekt høyere enn kr. 500 000,-. I alt 15 % av disse svarte at de var jegere selv. Totalt 29 % har nære slektninger som jakter.

Når det gjelder kategorien ”ingen forhold til jakt” var det signifikant flere kvinner (44 %) enn menn (35 %) som hadde dette utgangspunktet. Nær halvparten av de spurte i aldersgruppen 60 år eller mer hadde ikke noe forhold til jakt.

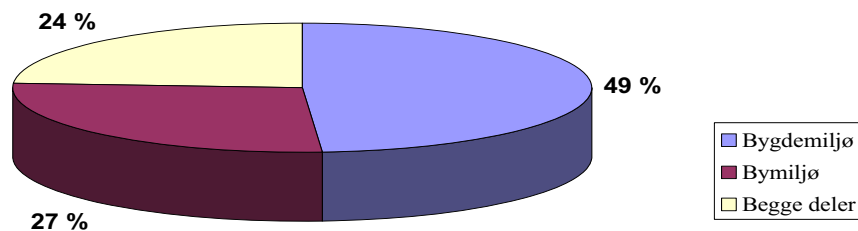
I denne undersøkelsen er ikke respondentens forhold til jakt og jegere (spørsmål 1) koblet mot respondentens holdning til jakt (spørsmål 3). Dette er økonomisk begrunnet, siden det ville ha medført en ekstrakostnad å sette disse resultatene opp mot hverandre. Erfaringene fra Sverige (ERICSSON & HEBERLEIN 2002) og Danmark (BASSE & THORSEN 2001), samt vissheten om at holdninger påvirkes gjennom dem vi omgås (KATZ 1960), tyder likevel på at det er en sammenheng mellom relasjonen respondenten har til jakt og jegere og de holdninger respondenten har til aktiviteten. På bakgrunn av den generelle holdningen nordmenn har til jakt og resultatet av hvor mange som har en relasjon til jakt og jegere gjøres visse antagelser. Når det beskrives at holdninger blant annet skapes som en sosial tilpasningsfunksjon (KATZ 1960), kan dette gjenspeiles gjennom at nordmenn i hovedsak er positive til jakt og at til sammen 60 % av respondentene har en relasjon til jakt og jegere. Fra tilsvarende undersøkelse i Sverige (ERICSSON & HEBERLEIN 2002), finner vi at 69 % av respondentene hadde en eller flere nære venner som jaktet, i tillegg kommer de 13 % som lever i en husstand med en eller flere jegere. Det ble også i den svenske undersøkelsen konkludert med en stor positivitet til jakt og at disse holdningene blant annet ble skapt gjennom kontakt med jakt og jegere.

Dette sannsynliggjør at hypotese H2, de holdninger den norske befolkning har til jakt, er avhengig av om man er jeger selv eller kjenner noen som jakter, er korrekt.

Spørsmål 2 Vil du si at du har vokst opp i et bymiljø, et bygdemiljø eller begge deler?

For å avdekke eventuelle sammenhenger mellom oppvekstmiljø og holdninger til jakt (hypotese H1), var dette en sentral problemstilling.

Oppvekstmiljø



Figur 9: Fordelingen i respondentenes oppvekstmiljø, i prosent.

SSBs (SSB 2004c) definisjon av tettsted er en hussamling der det bor minst 200 personer (ca. 60-70 boliger) og avstanden mellom husene skal normalt ikke overstige 50 meter. Den samme definisjonen benyttes i Sverige og Danmark. Under dette spørsmålet skulle imidlertid respondenten vurdere *subjektivt* hvorvidt han eller hun hadde vokst opp i et bymiljø, bygdemiljø eller kombinasjonen by-/bygdemiljø.

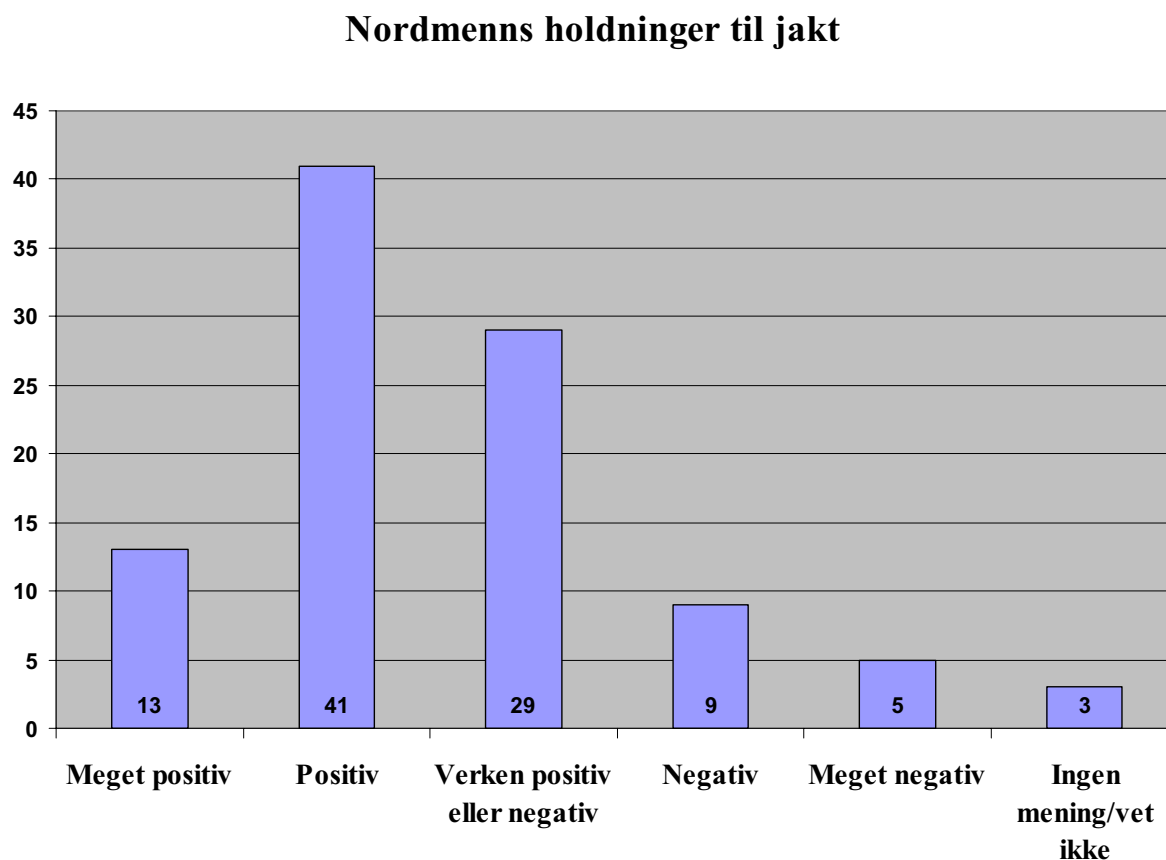
Nær halvparten (49 %) av respondentene svarte at de hadde vokst opp i et bygdemiljø (Fig. 9), dette gjaldt både kvinner og menn. I alt 27 % svarte at de hadde vokst opp i et rent bymiljø. Her fordelte det seg litt ulikt mellom kjønnene, 24 % av mennene hadde vokst opp i et bymiljø mot 30 % kvinner.

Som resultatene i denne undersøkelsen viser, er kvinner generelt mer negative til jakt enn menn. Dette er også i tråd med resultatene fra andre undersøkelser. Det er vanskelig å vise til at kvinner er mer negative til jakt fordi de i større grad enn menn har vokst opp i et bymiljø. Kvinner har kort tradisjon for å drive jakt, men de utgjør en stadig større andel av de registrerte jegerne. Nesten en fjerdedel av de som besto jegerprøven i 2003/04 var kvinner. Dette vil på sikt mest sannsynlig medføre at aksepten for jakt blant kvinnelige ikke-jegere øker. Dette ifølge teorien om egenskaper ved holdninger som en sosial tilpasningsfunksjon og en kunnskapsfunksjon (KATZ 1960).

Signifikant flere menn enn kvinner har vokst opp i både bygde- og bymiljø. Det var også forskjeller å spore i forhold til oppvekstmiljø og alder. Det var signifikant flere blant de yngste aldersgruppene (15-24 år og 25-39 år), som hadde vokst opp i en kombinasjon av et by- og bygdemiljø enn i de eldre aldersgrupper. De yngste aldersgruppene hadde også i mindre grad enn i de eldre aldersgruppene vokst opp i et rent bygdemiljø. I aldersgruppene ”40-59 år” og ”60 år og mer” hadde disse i større grad vokst opp i et rent bygdemiljø enn hva som var tilfellet for de yngste aldersgruppene. I forhold til utdanning var det en klar overvekt (75 %) i utdanning lik folkeskolenivå blant respondenter oppvokst i et rent bygdemiljø. I tillegg hadde denne kategorien signifikant færrest med utdanning på universitetsnivå.

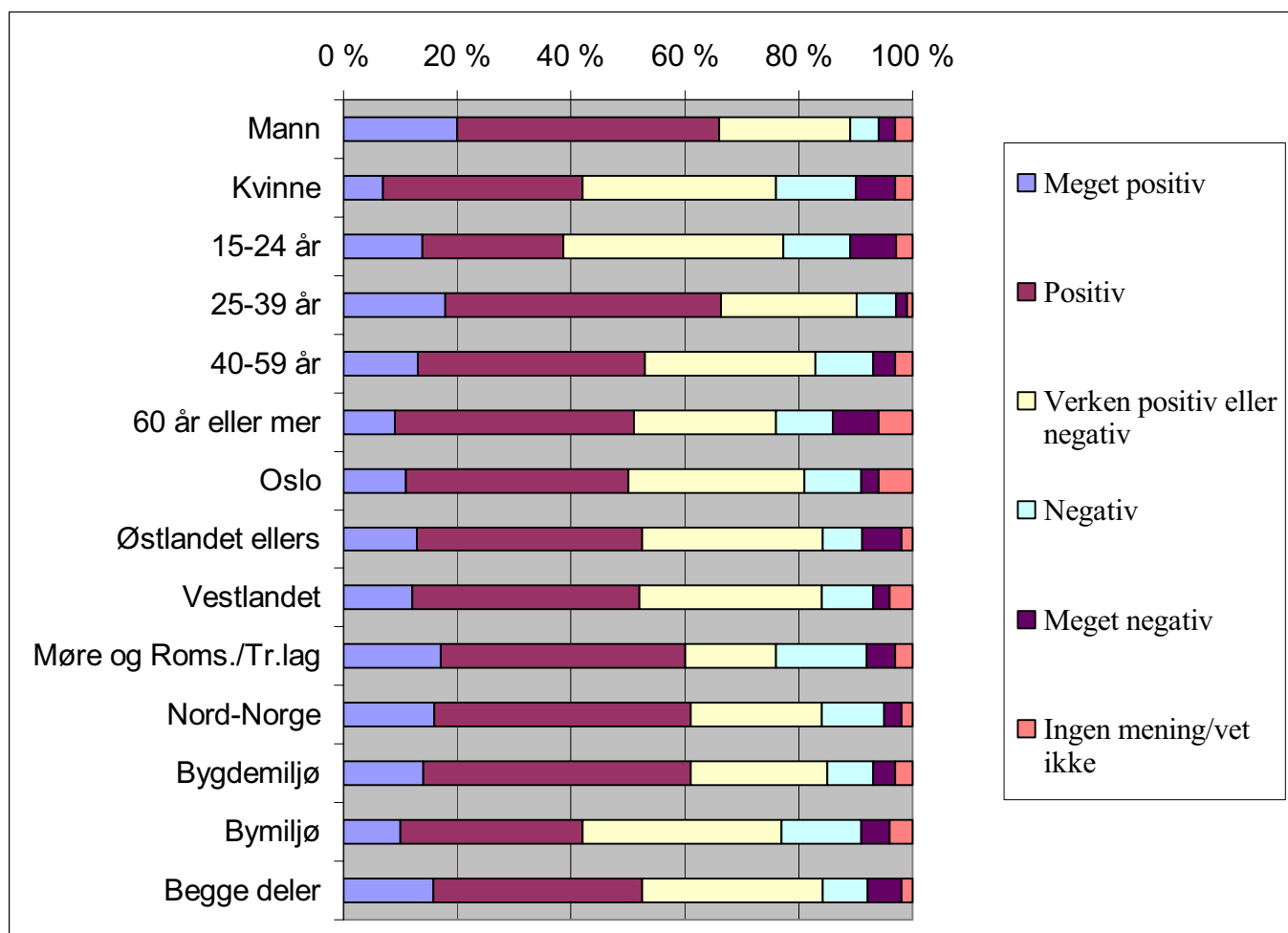
Spørsmål 3: Hvilken holdning har du til jakt – er du generelt...

Dette er undersøkelsens mest sentrale spørsmål og gir en generell pekepinn på hva som er nordmenns grunnholdning til jakt.



Figur 10: Respondentenes generelle holdninger til jakt, i prosent.

Som det går frem, er til sammen 54 % av den norske befolkning positive eller meget positive til jakt (Fig. 10). Dersom dette ses opp mot de respondentene som er ”meget negative” eller ”negative” til jakt, utgjør denne gruppen til sammen 14 %. I undersøkelsen fra Danmark var til sammen en femtedel negative til jakt og knapt halvparten (46 %), positive til denne formen for friluftsliv (BASSE & THORSEN 2001).



Figur 11: Fordelingen mellom hvem som har hvilke holdninger til jakt.

Resultatene fra undersøkelsen viser at Møre og Romsdal og Trøndelagsfylkene skiller seg ut med signifikant flest negative til jakt enn i de øvrige landsdelene (Fig. 11). Dette er bemerkelseverdig siden statistikk fra SSB (2004b) viser at Trøndelagsfylkene har en stor andel jegere i forhold til folketallet. I Nord-Trøndelag er det slik at hver femte mann er jeger. Nord-Trøndelag topper dermed statistikken over mannlige jegere i prosent av den mannlige befolkningen, mens Sør-Trøndelag ligger over gjennomsnittet med sine 14 % og Møre og Romsdal ligger på 10 %, lik landsgjennomsnittet. Dette stemmer dårlig overens med undersøkelsen utført av TNS Gallup AS (2003) og teorien om at relativ nær kjennskap til jakt og jegere gir en mer positiv holdning til aktiviteten. Østlandet viste også en pussig kombinasjon gjennom å ha signifikant flere som svarte at de var ”meget negative” til jakt enn resten av landsdelene, samtidig som de har signifikant færre som var ”negative” til jakt enn resten av landet. Et geografisk urbant område som Oslo var ikke signifikant mer negativ til jakt enn rurale landsdeler. Dersom en trekker ut Oslo med sine 48 % som svarte at de hadde

vokst opp i et bymiljø og ser på fordelingen mellom by- og bygdemiljø i resten av landet, ser vi at antallet som har sin oppvekst i bymiljø varierer mellom 18 % i Nord-Norge til 28 % på Vestlandet. De øvrige landsdelene ligger mellom disse verdiene. I den danske undersøkelsen viste det seg at respondenter bosatt i byer er mindre positive til jakt enn de som er bosatt i et mindre urbant miljø (BASSE & THORSEN 2001).

Signifikant flere kvinner enn menn er negative til jakt. Det sammen gjelder for kategorien ”meget negative”. Signifikant flere menn (20 %) i forhold til det totale utvalget er ”meget positive” til jakt. Kvinner på sin side hadde kun 7 % i denne kategorien. Dette jevner seg mer ut i kategorien ”positiv”, med 46 % menn og 35 % kvinner. Når det gjelder hvordan spørsmålet fordeler seg i de ulike aldersgruppene, er det flest i aldersgruppen 25-39 år som er ”meget positive” til jakt og færrest i aldersgruppen 60 år eller mer. Blant de som svarte at de var positive til jakt, var det også her flest i aldersgruppen 25-39 år og signifikant færrest i aldersgruppen 15-24 år. I denne kategorien var det respondenter med høgskole-/universitetsnivå som utgjorde den største gruppen (45 %) av de som positive til jakt, mot signifikant færrest med utdanningsnivå lik folkeskolenivå (28 %). Dette er i strid med undersøkelsen utført av TNS Gallup AS (2003), hvor de med høyest utdanning var mest negative til jakt. I undersøkelsen om danskenes holdninger til jakt (BASSE & THORSEN 2001), var det ingen klar sammenheng mellom respondentenes holdninger til jakt og utdanningsnivå.

Det er en stor gruppe nordmenn (29 %) som er verken positive eller negative til jakt. Dersom denne slås sammen med de som svarte at de ikke har noen mening, utgjør disse til sammen en tredjedel av den norske befolkning. Signifikant flest kvinner var verken positive eller negative til jakt. Det samme gjelder for aldersgruppen 15-24 år. Denne store gruppen kan tyde på at mange er likegyldige til jakt som aktivitet og at de i liten grad påvirkes av, for eksempel medieomtale av jakt. Selv om respondentene ikke har noe bestemt forhold til jakt, kan de likevel ha et ressursforvaltningsperspektiv på naturen og naturressursene.

Som det fremkommer av resultatene i denne undersøkelsen, har oppvekstmiljøet betydning for den norske befolknings holdning til jakt. Det er en signifikans mellom hvor en har vokst opp og hvordan en ser på jakt som en friluftaktivitet. Det er færre som er positive til jakt blant dem som svarer at de har vokst opp i et bymiljø enn blant dem som svarer at de har vokst opp i en bygd eller i en kombinasjon av by og bygd. Det er vanskelig å si om dette tradisjonelt er slik holdningsfordelingen til jakt er i byer, eller om dette er et resultat av en

fremmedgjøring til aktiviteten. For å avdekke en eventuell mekanisme, er det behov for en tilsvarende undersøkelse med likelydende spørsmål om anslagsvis ti år.

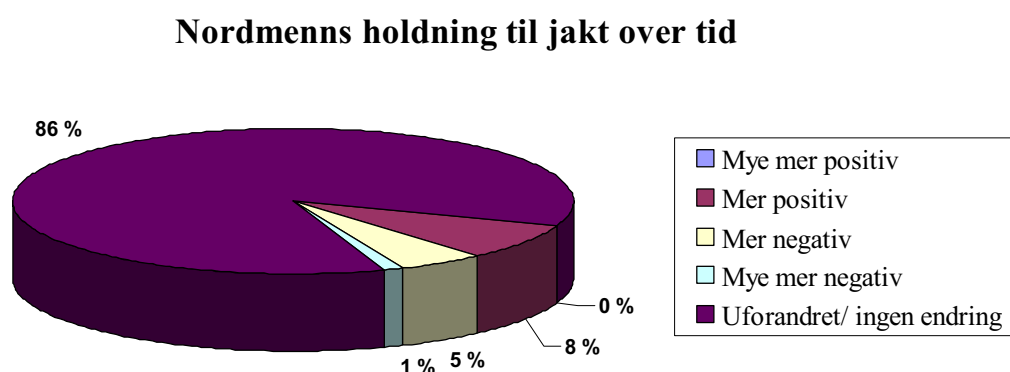
Etter det norske flyttemønsteret å dømme, er det grunn til å tro at de av respondentene som har vokst opp i en kombinasjon av by og bygd, i hovedsak har bodd i en bygd for siden å flytte til en by. Av resultatene fremkom det ingen signifikante forskjeller mellom denne gruppen og blant dem som kun hadde sin oppvekst i bygd. Dette betyr at holdningsdannelsen ikke nødvendigvis skjer raskt i forhold til hvilke holdninger den enkelte har til jakt. Dette inntrykket stemmer overens med SÆTHER (1997), som mener at holdningene varer over en viss tid. Dette betyr ikke at de ikke kan endres, men de er ikke helt skiftende fra et øyeblikk til et annet. Holdninger behøver verken være varige eller situasjonsavhengige.

At flere i bygdene har et positivt forhold til jakt, kan henge sammen med at de befinner seg tettere på denne aktiviteten og at de kjenner flere som jakter. På denne måten skapes mer positive holdninger. I følge den danske undersøkelsen var innbyggerne i byene mer negative til jakt enn de som var bosatt på landet. Dette er ikke i tråd med resultatene fra denne undersøkelsen, hvor nåværende bosted ikke hadde nevneverdig betydning sett i forhold til hvor respondenten har hatt sitt oppvekststed. Det er derfor grunn til å anta at holdninger også skapes som en sosial tilpasningsfunksjon (KATZ 1960) i det oppvekstmiljøet respondenten har hatt.

Koblingen mellom holdning til jakt og oppvekstmiljø viser at hypotese H1 kan forkastes. Oppvekstmiljøet har betydning for den norske befolknings holdning til jakt.

Spørsmål 4: Har din holdning til jakt endret seg i løpet av de siste 10 årene? Har du blitt...

På dette spørsmålet skulle respondenten selv gi en tolkning av om hans eller hennes holdninger til jakt har endret seg over tid (hypotese H3).



Figur 12: Endringer av respondentenes holdninger til jakt over tid.

En majoritet (86 %) av den norske befolkning har gjennom ti år hatt en uforandret holdning til jakt (Fig. 12). Svakheten ved dette spørsmålet var at utvalget også består av respondenter innen aldergruppen 15-24 år. Disse utgjør 140 personer av et samlet utvalg på 1000 mennesker. Det er vanskelig for en respondent på 15 år å vurdere om hans eller hennes forhold til jakt har endret seg siden femårs dagen. Likevel er resultatet en sterk indikasjon på at den norske befolkning ikke har endret sitt forhold til jakt nevneverdig de seneste ti år. Ingen av de spurte var blitt ”mye mer positiv” til jakt, men 8 % var blitt ”mer positive”, 5 % ”mer negative” og 1 % ”mye mer negative”.

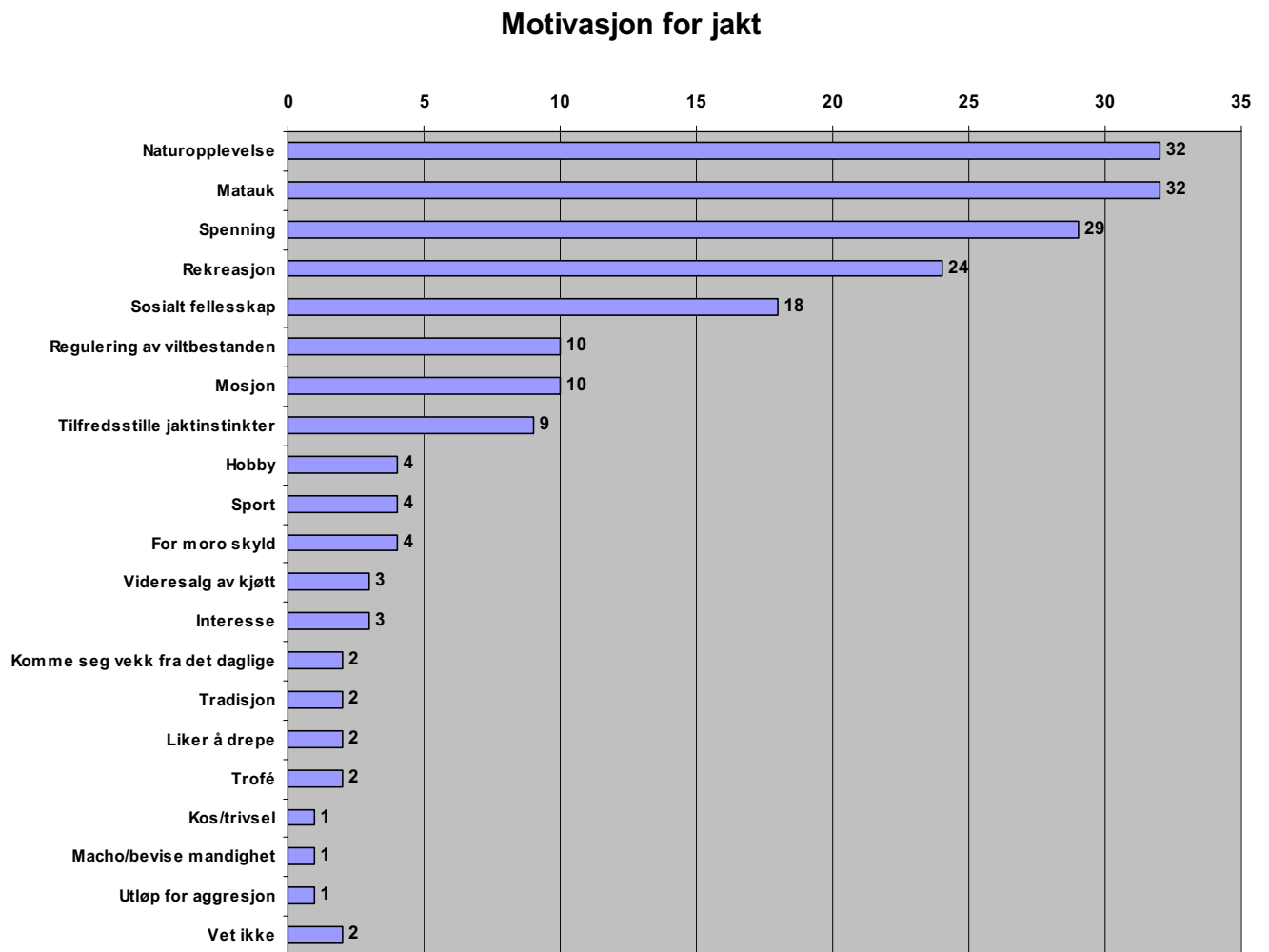
Signifikant flest menn var blitt mer positive til jakt, det samme gjelder for aldersgruppen 15-24 år. De av respondentene som hadde høyest samlet inntekt i husstanden (> kr. 500 000,-), utgjorde en overvekt i kategorien ”mer positiv”.

Respondenter oppvokst i både et by- og bygdemiljø har utviklet en signifikant mer positiv holdning til jakt, enn respondenter oppvokst i et rent bymiljø eller bygdemiljø. Hva dette skyldes er vanskelig å svare på. Hovedbudskapet i resultatene fra denne spørsmålsstillingen vil likevel være at det er en liten subjektivt opplevd endring i holdninger til jakt. Dette til tross for at det er signifikant færre som har blitt mer positive til jakt blant respondenter oppvokst i bymiljø. Disse utgjør en liten gruppe på 5 % blant de respondentene som har vokst opp i et bymiljø. Det er med andre ord ikke nevneverdig grunn til å anta at urbaniseringen har stor innvirkning på endringer i holdningene til jakt.

Resultatene fra spørsmål 3 og 4 tyder på at hypotese H3 - nordmenns holdninger til jakt er positive og uforandret de siste 10 årene – kan bekreftes. Et flertall av respondentene er positive til jakt, og holdningen blant respondentene til jakt har stort sett vært uforandret gjennom de siste 10 årene.

Spørsmål 5: Hva tror du er de viktigste grunnene til at folk går på jakt?

Av den svenske undersøkelsen (ERICSSON & HEBERLEIN 2002) fremkom det at motivet for jaktutøvelsen, hadde stor innvirkning på hvilke holdninger den svenske befolkningen hadde til jakt og jegere. Dette spørsmålet er et åpent spørsmål. Intervjueren krysset av på de på forhånd oppsatte motiver, samt noterte dersom respondentene hadde andre motiver de forbant med utøvelsen av jakt. Det ble med andre ord ikke nevnt noen motiver fra intervjueren sin side. Det var tillatt for respondenten å nevne flere motiv. Hvilke motiv respondentene tror at jegerne har for sin aktivitet, er sentralt i forhold til hvordan jegere blir oppfattet (hypotese H4).



Figur 13: Oversikt over hva respondentene tror er motivasjonen for å drive jakt, i prosent.

En tredjedel av den norske befolkning mener at naturopplevelse og det å høste av naturressursene er de viktigste grunnene til at folk går på jakt (Fig. 13). Dernest følger spenning, rekreasjon, sosialt fellesskap, regulering av viltbestanden og mosjon. De motivene som har 10 % eller høyere oppslutning, er alle positivt ladede motiver. Det var signifikant flere menn enn kvinner som forbant motivet for å drive jakt med rekreasjon, det samme gjelder for motivet ”gjøre noe annet/komme seg vekk”. Flere kvinner enn menn mente at ”regulering av viltbestanden” var et viktig motiv. Særlig befolkningen på Vestlandet mente at høsting av naturressurser var et viktig motiv. Befolkningen i Oslo derimot mente at ”tradisjon”, var et viktig motiv.

I den yngste aldersgruppen 15-24 år, mente de spurte at hobby, interesse, gjøre noe annet/komme seg vekk, var viktige motiv for å drive jakt. Rekreasjon, regulering av viltbestanden, naturopplevelse, spenning og sport ble i mindre grad enn hva vi finner i det totale utvalget, nevnt som viktige motiv. Særlig respondenter i aldersgruppen 40-59 år, anså spenning som et viktig motiv. I tillegg scoret rekreasjon, sosialt fellesskap og naturopplevelse høyt blant disse. I aldersgruppen 60 år eller mer, var mosjon utpekt som et viktig motiv

At sport som motiv for å drive jakt ikke har større oppslutning, kan tyde på at nordmenn flest ikke forbinder jakt med noe sportslig. Dette er vanligere i andre deler av Europa.

Hypotese H4 bekreftes. Den norske befolkning mener at de viktigste motivene for jaktutøvelse er rekreasjon, naturopplevelse, matauk og sosialt fellesskap. I tillegg kommer spenningsmotivet med blant de fem mest brukte motivene for jaktutøvelse.

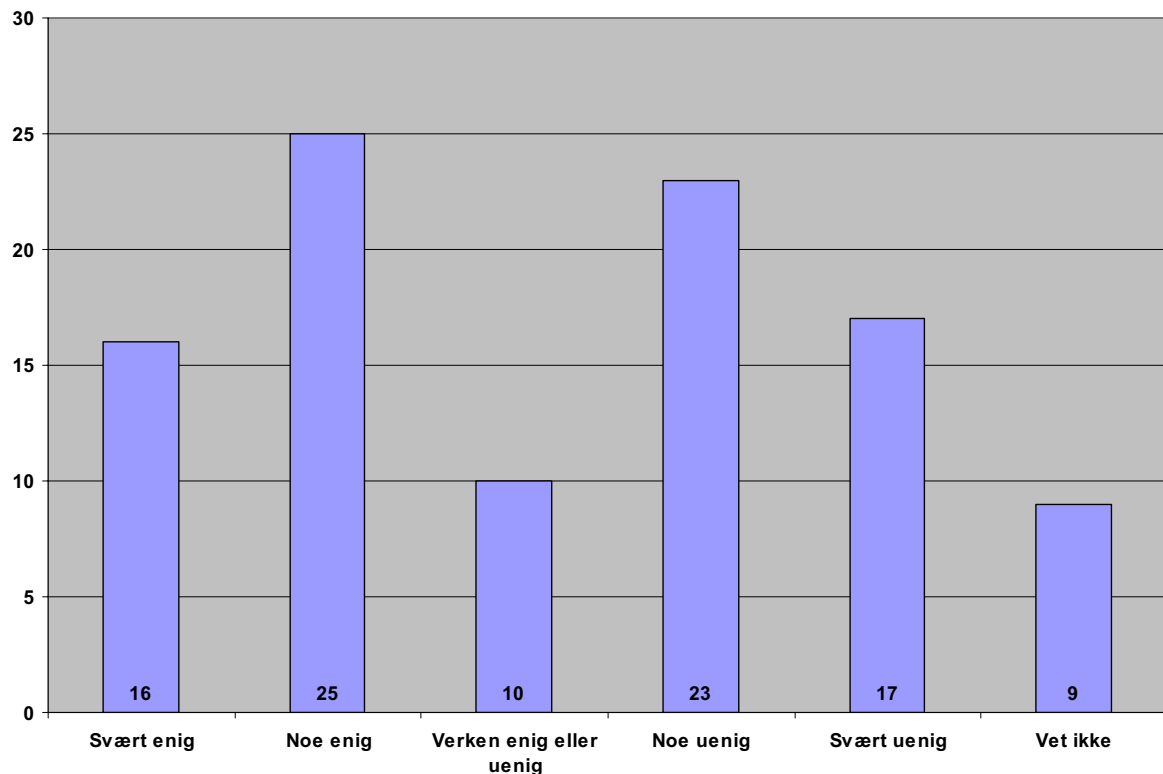
Spørsmål 6: I hvilken grad er du enig i følgende påstander? Er du...

Dette er et påstandsskjema hvor respondenten må ta stilling til seks ulike påstander.

6.1 Påstanden "Det er lett for alle som har lyst, å komme seg på jakt"

Denne påstanden er viktig i forhold til i hvilken grad tilbydere av jakt har lyktes med å nå frem med sin markedsføring, samt hvordan respondentene eventuelt oppfatter muligheten for å delta på jakt dersom de tok jegerprøven (hypotese H5).

Det er lett for alle som har lyst, å komme seg på jakt



Figur 14: Respondentene er delt i to hva synet på jaktas tilgjengelighet angår (tallene i prosent).

Denne påstanden har nordmenn flest, det vil si ikke-jegere, små forutsetninger for å ha en oppfatning om. Likevel er det i denne påstanden i alt 41 % som mener at jakt er tilgjengelig for alle, mot 40 % som ikke sier seg enig i dette (Fig. 14). Det vil si at Norges befolkning er splittet i synet på jaktas tilgjengelighet. Det interessante i disse resultatene er likevel at signifikant flere menn enn kvinner er "svært enig" og "noe enig" i denne påstanden. Det er også signifikant flere kvinner som er "svært uenig" i påstanden. Flest kvinner finnes også i gruppene "verken enig eller uenig" og "vet ikke". Hvorfor kvinner anser jakta som mindre tilgjengelig enn menn, gir ikke undersøkelsen svar på. Det kan likevel skyldes andre forhold enn de praktiske. Sosiale forhold og psykisk tilgjengelighet kan tenkes å spille en vesentlig rolle i dette. Dette kan bety at kvinner som har et ønske om å delta på jakt, i større grad enn menn møter ulike hindringer på veien.

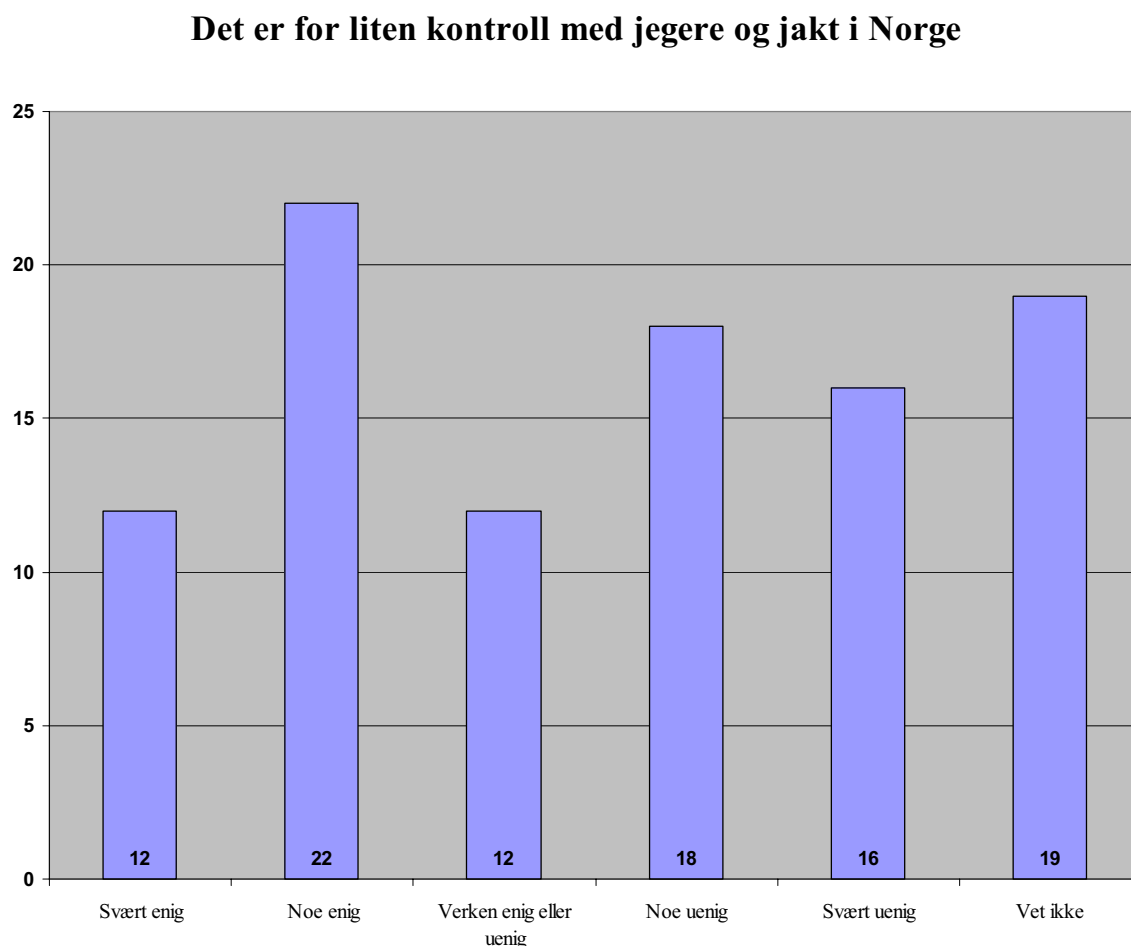
Blant de som svarte ”svært enig” i påstanden er det flest i aldersgruppen 15-24 og færrest i kategorien 60 år eller mer. Det var ingen signifikante forskjeller mellom hvordan respondenter oppvokst i bymiljø og respondenter oppvokst i bygdemiljø, anså jaktens tilgjengelighet. Ut fra egne erfaringer, gjennom avholdelse av jegerprøvekurs i hovedstadsområdet, hersker det ofte litt forvirring blant kandidatene i forhold til eiendomsstrukturen i landet, grunneiers rettigheter og organisering, samt hvordan gå frem for å få løst jaktkort. Dette betyr ikke at kompetansen nødvendigvis er høyere i rurale områder. Norge har en lang tradisjon for allmennhetens gode tilgang til naturressurser, det være seg sopp, bær, fisk eller vilt. Med økte krav til inntjening på utmarksressurser jamfør tapte inntekter av tømmersalg, kan det være at noen jegere føler seg ekskludert fordi jakten er blitt for dyr. Det kan også være at det hersker en forestilling om at man bør kjenne noen som eier et terreng for å få tilgang til jakt. Hva som gjør at den ikke-jaktende gruppen, majoriteten, av respondentene har en mening om dette overhodet, er vanskelig å forklare. Kanskje flere har lyst til å begynne å jakte, men at de føler at tilgjengeligheten i form av krav om jegerprøvekurs, sosial nettverk eller jaktterreng ikke er tilstede?

Hvorfor ikke flere enn rundt halvparten av de som består jegerprøven løser jegeravgiftskortet samme år, finnes det ingen undersøkelse på. Det kan skyldes at jakta er vanskelig tilgjengelig, enten med hensyn på pris eller at markedsføringen og informasjonen er for dårlig. Samtidig utvikles det stadig flere og bedre nettsteder hvor tilbyderne kan få markedsført sine utmarksprodukter. På denne måten kan det tenkes at den opplevde tilgjengeligheten økes, dersom prisen ikke har noen nevneverdig innvirkning. Resultatene av økt markedsføring og lettere tilgjengelighet vil eventuelt først vises om noen år. Det er også viktig å slå fast at forholdet mellom de som tar jegerprøven og de som løser jegeravgiftskortet samme høst, har vært relativt konstant i den undersøkte 10-års perioden. Kanskje kunne flere nyutdannede jegere jakte første høsten, dersom de fikk en form for oppfølging etter endt jegerprøvekurs?

Ved flytting fra desentrale til sentrale kommuner, flytter en seg også fra et miljø hvor tilgjengeligheten til jakt er større. Dette øker informasjons- og markedsføringsbehovet for jakttilbyderne, både de kommersielle og ikke-kommersielle organisasjoner og foreninger. Denne undersøkelsen kunne likevel ikke avdekke noen signifikant forskjell på jaktens tilgjengelighet mellom respondenter med ulikt oppvekstmiljø.

Hypotese H5, det er lett for alle som har lyst, å komme seg på jakt, kan med et splittet syn verken bekreftes eller avkreftes.

6.2 Påstanden ”Det er for liten kontroll med jegere og jakt i Norge”



Figur 15: Det er delte meninger om hvorvidt det utøves nok kontroll med jegere og jakt i Norge (tallene i prosent).

Som det går frem av resultatene (Fig. 15) er den norske befolkning delt i tre, hva kontroll av jegere og jakt angår (hypotese H6). Ikke helt overraskende var det flest menn som var ”noe uenig” og ”svært uenig” i denne påstanden. Det var også signifikant flere kvinner i ”vet ikke” gruppen. Dersom en slår sammen gruppene ”verken enig eller uenig” og ”vet ikke”, utgjør de til sammen nesten en tredjedel av befolkningen. Disse har ingen formening om hvorvidt det er for liten kontroll av jegere og jakt i Norge. Respondenter som har vokst opp i et bygdemiljø

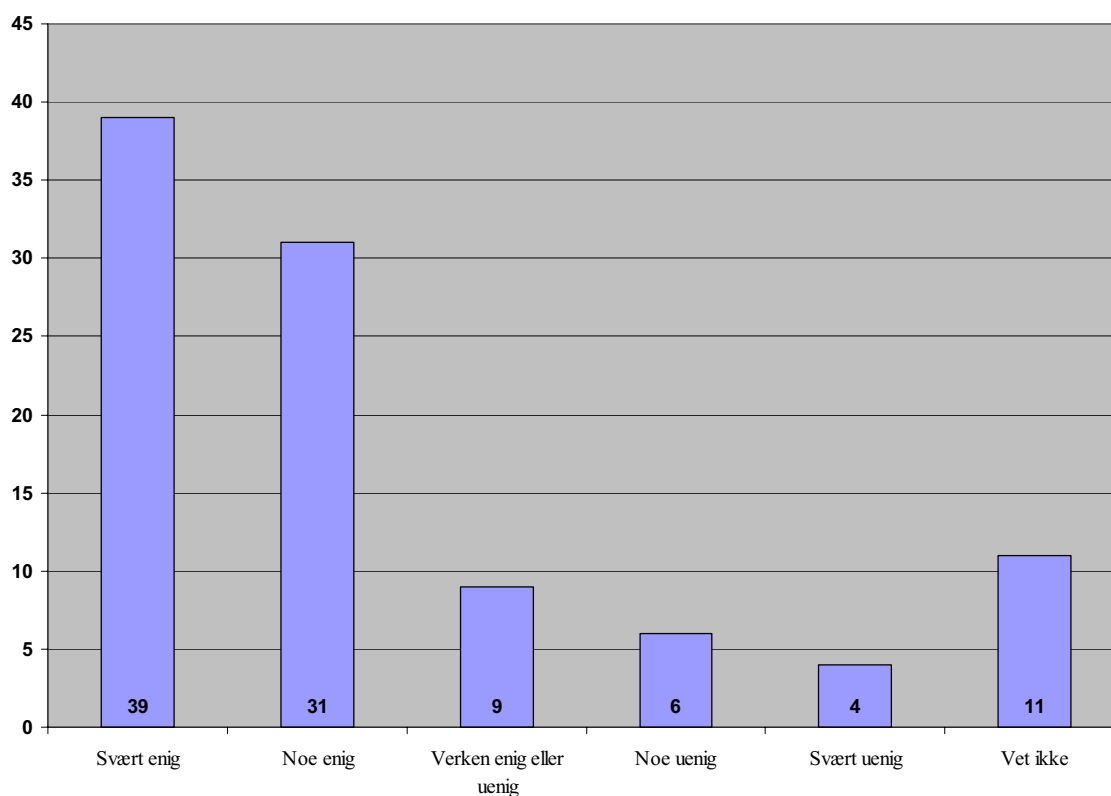
var, ikke overraskende, signifikant flere under alternativet ”svært uenig” enn respondenter som har vokst opp i et bymiljø eller i kombinasjonen by-/bygdemiljø.

Siden rundt en tredjedel av respondentene mener det ikke er nok kontroll med jakt og jegere, kan dette være et uttrykk for at tilliten til jegere er lav og at det med bakgrunn i dette burde utøves en mer omfattende kontroll.

6.3 Påstanden ”Jeg har tiltro til jegeropplæringen i Norge”

Direktoratet for naturforvaltning og Norges Jeger- og Fiskerforbund bruker mye ressurser for å sørge for en god skolering av jegerprøveinstruktører og et godt materiell til jegerprøvekursene. Hvilke holdninger jegerprøvekandidatene sitter igjen med etter endt kurs og eksamen, vil være med å danne kulturen blant morgendagens jegere.

Jeg har tiltro til jegeropplæringen i Norge

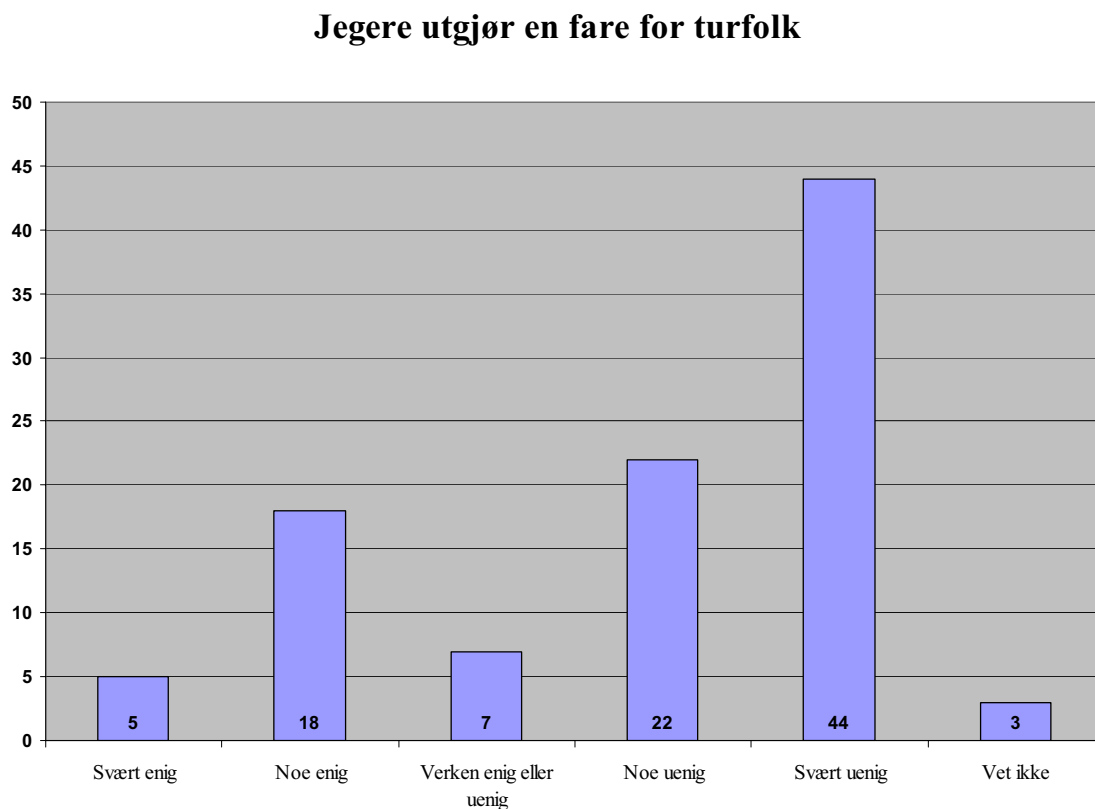


Figur 16: Svært mange respondenter har tiltro til jegeropplæringen i Norge (tallene i prosent).

Dersom en ser gruppene ”svært enig” og ”noe enig” under ett (Fig. 16), har hele 70 % av den norske befolkningen tiltro til jegeropplæringen i Norge (hypotese H6). Kun 10 % av den norske befolkning er ikke enig i at jegeropplæringen i Norge er god nok. Til sammen 20 % har ingen formening om emnet. Det var også under denne påstanden en signifikant forskjell mellom kjønnene. Det var flest menn i kategorien ”svært enig”. Færrest av de som sa seg ”svært enig” og ”noe enig” i påstanden befant seg i aldersgruppen 15-24 år. Det var ingen signifikante forskjeller mellom landsdelene, med unntak av Vestlandet som hadde flere i kategorien ”verken enig eller uenig”. Det var flest som sa seg svært enig i påstanden blant de respondenter som har vokst opp i et bygdemiljø.

Siden resultatene viste at 70 % av den norske befolkning har tiltro til jegeropplæringen, kan det tyde på at nordmenn flest regner jegere for å være godt skolert. Likevel mener en tredjedel at det er for liten kontroll av jegere. Dette er like mange som ikke vet og like mange som anser kontrollen for god nok. Siden kun 11 % av utvalget i denne undersøkelsen var jegere selv, kan det stilles spørsmålstegn ved hva disse synspunktene er tuftet på.

6.4 Påstanden ”Jegere utgjør en fare for turfolk”



Figur 17: Respondentenes mening om hvorvidt jegere utgjør en potensiell risiko for turfolk (tallene i prosent).

Det er viktig med tanke på flerbrukshensyn i våre skogs- og fjellområder at jegere ikke forbindes med en potensiell fare (hypotese H6). Som resultatene viser (Fig. 17), er det få som ikke har noen mening om dette, til sammen kun 10 %. Kategoriene ”svært enig” og ”noe enig” utgjør til sammen nesten en fjerdedel (23 %). Majoriteten finnes likevel blant de som mener seg ”noe uenig” og ”svært uenig” i påstanden om at jegere utgjør en fare for turfolk. Det er faktisk dobbelt så mange som er ”svært uenig” enn ”noe uenig”. Sammen utgjør disse 66 % av respondentene.

Kvinner utgjør en signifikant overvekt i kategorien ”svært enig”. Det samme gjelder for aldersgruppen 60 år eller mer og for respondenter med utdanning lik folkeskolenivå. I

kategorien ”noe enig” er det en overvekt i aldersgruppen 15-24 år og 60 år eller mer. Også her er respondenter med utdanning lik folkeskolenivå, samt ungdomsskole-/realskolenivå overrepresentert.

I segmentet ”noe uenig” var det signifikant flere i aldersgruppen 25-39 år og færre i aldersgruppen 60 år eller mer. Menn er signifikant mer representert i kategorien ”svært uenig” enn kvinner. Når det gjelder aldersgrupper er det en overvekt som erklærer seg ”svært uenig” blant respondenter mellom 40 og 59 år. Tilsvarende er det færrest i aldersgruppene 15-24 år og 60 år eller mer. Det var ingen signifikante forskjeller mellom respondentenes oppvekststed i forhold til denne påstanden. På spørsmål om jakt har hindret respondenten å benytte seg av naturen i hans eller hennes hjemområder, svarte 68 % av respondentene i den svenske undersøkelsen (ERICSSON & HEBERLEIN 2002) nei til dette. Spørsmålsstillingen er ikke lik det som benyttes i denne undersøkelsen, men er til en viss grad sammenlignbar likevel. Det samme er resultatene med 66 % uenighet i ovennevnte påstand.

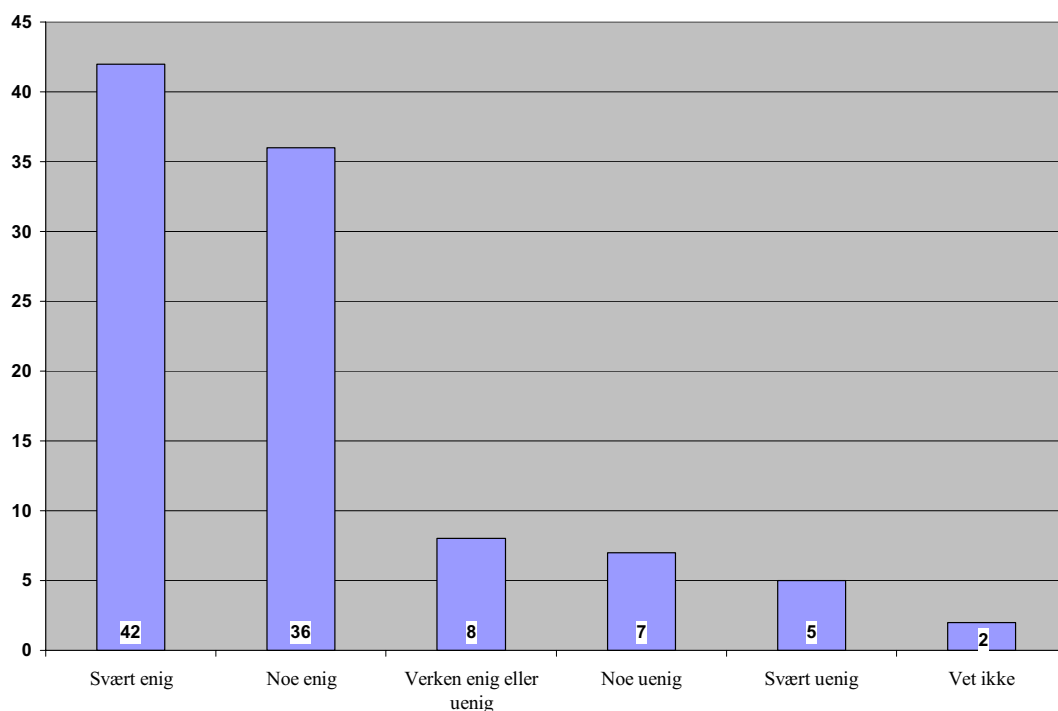
I en undersøkelse utført av Markeds- og Medieinstituttet AS for Oslo kommune, Friluftsetaten (BERG 2004), ble respondentene blant annet spurt om at dersom de visste at det foregikk jakt i enkelte områder av kommuneskogene, ville de bruke disse områdene også i jaktseasonen? Av til sammen 1001 respondenter, svarte 65 % nei på spørsmål, 30 % svarte ja og 5 % vet ikke. Undersøkelsen ble utført som et telefonintervju med respondenter veid etter kjønn, alder og bydel i Oslo kommune. Disse resultatene er bemerkelsesverdige i forhold til at så mange føler en utrygghet ved å ferdes i Oslomarka i jaktseasonen. Utvalget i denne undersøkelsen er hentet fra Oslo kommune som populasjon og er ikke landsrepresentativ. Måten spørsmålene ble stilt på har mest sannsynlig stor betydning for hvordan respondenten har svart. I undersøkelsen utført for Oslo kommune, fikk respondentene et konkret eksempel de måtte ta stilling til. I nærværende undersøkelse ble respondenten stilt ovenfor en påstand av generell karakter. Dette er et eksempel på hvor forskjellige resultater som oppnås, ved relativt like problemstillinger, men ved ulike spørsmålsstillinger.

Selv om et klart flertall i min undersøkelse mente at jegere ikke utgjør noen fare for turfolk, er det betenkelig at så mange som en fjerdedel av befolkningen mener at jegere utgjør en sikkerhetsrisiko. Av dette kan det tenkes at en fjerdedel av befolkningen får innskrenket sin bevegelsesfrihet under jakttiden. Det er ikke gjort noen undersøkelse på hvorvidt denne fjerdedelen er aktive brukere av skog og mark, men at noen av dem føler et ubehag ved å være

i utmark om høsten kan vi regne som sikkert. Hvorvidt denne gruppen er den samme som har negative holdninger til jakt generelt, gir ikke materialet svar på. Det er uansett flere enn de 14 % som er ”negative” eller ”svært negative” til jakt. Dette betyr at en del mennesker som ikke har noen sterke følelser i forhold til jakt, likevel er engstelige for å benytte utmarka når jakt pågår. At så mange hadde en mening om dette temaet (90 %), kan tyde på at mange får sine meninger gjennom den oppmerksomheten jakt får gjennom media, samt eventuelt gjennom venner og kjente. Siden den yngste aldersgruppen var lite representert blant de som sa seg uenig i påstanden om at ”jegere utgjør en risiko for turfolk”, kan det være grunn til å følge opp utviklingen videre. I følge KATZ (1960) kan holdninger til et tema endres dersom ny kunnskap når inn til den enkelte, og det kan tenkes at informasjonsarbeid omkring jaktutøvelse vil gi gode resultater. Påstanden er også å anse som et kontrollspørsmål i forhold til jegerens tillit i befolkningen. Av denne, samt de to foregående påstandene kan hypotese H6, om at den norske befolkning har liten tillit til jakt, jegere og jegeropplæringen avkrefte. Konklusjonen av dette må bli at jegerne får en god opplæring, men at det kreves god kontroll av jaktutøvelsen.

6.5 Påstanden ”Jakt bidrar til å opprettholde balansen i naturen”

Jakt bidrar til å opprettholde balansen i naturen



Figur 18: Svært mange respondenter er enige i at jakt bidrar til å opprettholde balansen i naturen (tallene i prosent).

Hva som er balansen i naturen er et diskusjonstema. Ut fra resultatene av undersøkelsen (Fig. 18), kan det se ut som om det norske folk har en forestilling om at jakt bidrar til å opprettholde en slik balanse (hypotese H7). At så mange som 78 % av respondentene mente at jakten har en slik egenskap, kan kanskje ha virket inn på den positive grunnholdning nordmenn flest har til jakt. Hvilket grunnlag denne forestillingen bygger på, gir ikke undersøkelsen noe svar på, ei heller hvilken balanse respondenten hadde i tankene når han eller hun tok stilling til påstanden. Det kan være at ulykker hvor vilt er involvert eller skogskader og lignende, danner et inntrykk av hvorvidt det råder balanse i naturen eller ikke.

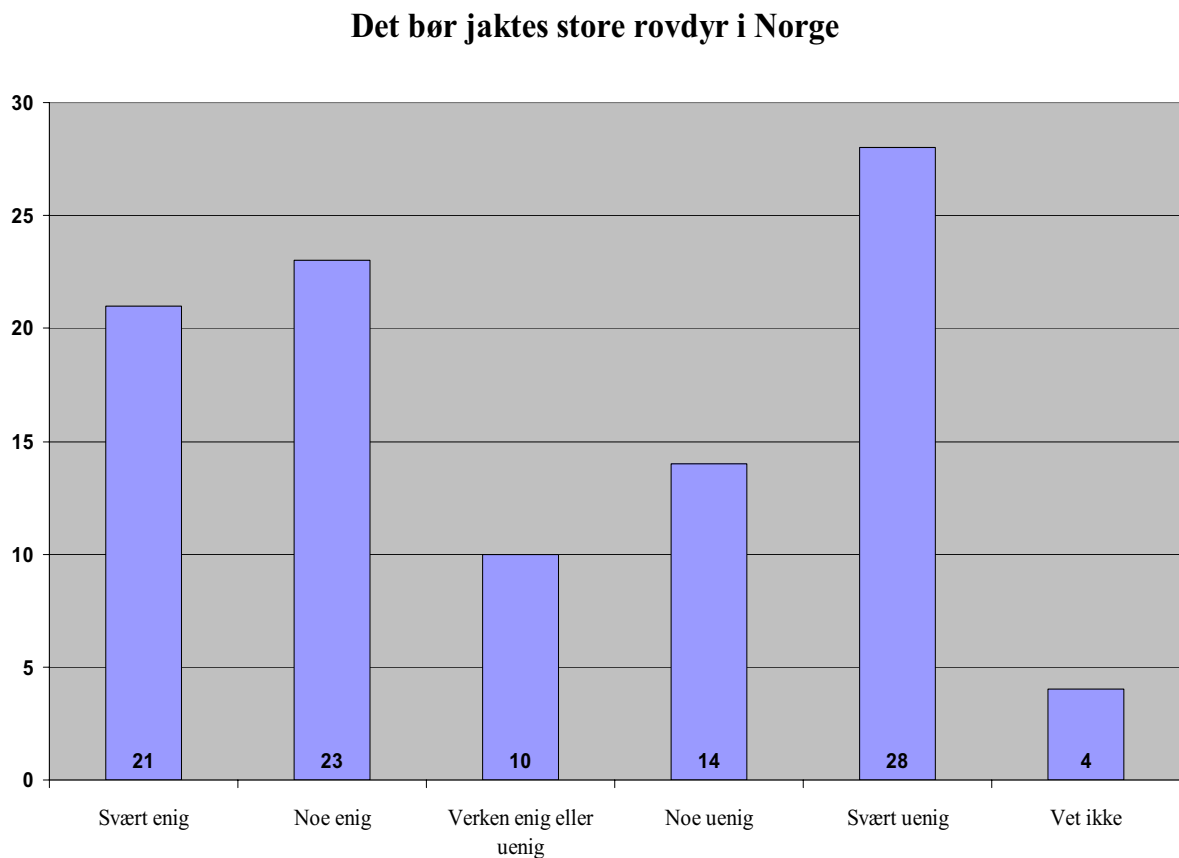
Det fordeler seg likt mellom kjønnene i denne påstanden, men aldersgruppen 15-24 år har signifikant flest i kategoriene ”verken enig eller uenig”, ”noe uenig” og ”svært uenig”. Dersom en trekker inn oppvekstmiljøparameteret, har by og bygd skilt lag i dette spørsmålet. Det er signifikant flere blant de spurte med oppvekst i bygdemiljø som mener at jakt bidrar til å opprettholde balansen i naturen enn i de to andre oppvekstkategoriene. Det er også signifikant færre av respondenter med oppvekst i bymiljø som er ”svært enig” at jakt bidrar til denne balansen. Tilsvarende var det signifikant færre av respondentene med oppvekst i bygdemiljø som valgte alternativet ”svært uenig” i denne påstanden. Dette skyldes mest sannsynlig at det er lettere å se konsekvenser av store eller små viltbestander i et miljø hvor man lever tettere på naturlige mekanismer og bestandssvingninger. I tillegg er det tradisjon for å tenke at jakten har innvirkning på bestandsstørrelsen av ulike arter og at ”opprettholdelse av balansen i naturen” tradisjonelt ofte brukes som argument for jakt.

I den svenske undersøkelsen (ERICSSON & HEBERLEIN 2002), var også en majoritet (84 %) av respondentene av den oppfatning at jakt medvirker til å skape en balanse i naturen.

En overvekt av respondentene i nærværende undersøkelse har en positiv holdning til jakt og svært mange er av den oppfatning at jakt bidrar til å opprettholde balansen i naturen.

Hypotese H7, om at det er en sammenheng mellom det norske folks holdning til jakt og en forestilling om at jakt bidrar til å opprettholde balansen i naturen, bekreftes.

6.6 Påstanden ”Det bør jaktes rovvilt (som ulv, bjørn, gaupe og jerv) i Norge”



Figur 19: Den norske befolkningen er delt i synet på jakt på store rovdyr (tallene i prosent).

Under utformingen av denne påstanden ble det diskutert hvorvidt det skulle legges til forutsetningen ”så sant bestandene tåler det”. Dette ble valgt bort for å eventuelt kunne gi et alternativ for de som ønsket jakt på store rovdyr uavhengig av bestandsstørrelse, eller de som ikke ønsket at det skal være store rovdyr i Norge i det hele tatt. Påstanden ble derfor av mer prinsipiell karakter. Med en økende rovviltbestand og et økende konfliktnivå, vil dette være en legitim spørsmålsstilling (hypotese H8).

Det ble ikke påvist signifikante forskjeller mellom kjønnene, men aldersgruppen 15-24 år var overrepresentert i kategorien ”svært uenig”. I tillegg var denne gruppen signifikant færrest i

svaralternativene ”svært enig” og ”noe uenig”. Respondenter i aldersgruppen 60 år eller mer, sier seg i større grad ”svært enig” i denne påstanden, enn i de øvrige aldersgrupper.

Dersom en legger sammen alternativene ”verken enig eller uenig” og ”vet ikke” (Fig. 19), utgjør disse kun 14 %. Det vil med andre ord si at de fleste spurte hadde et forhold til hvorvidt det bør jaktes store rovdyr eller ikke i Norge. Dette skyldes nok i stor grad de debattene og den oppmerksomheten dette temaet har fått gjennom media.

I forholdet mellom landsdeler finner vi signifikant flere i kategoriene ”noe uenig” og ”svært uenig” blant respondenter bosatt i Oslo enn i de øvrige fylkene. For øvrig er det ingen landsdel som skiller seg ut i motsatt retning. Dette kan skyldes en for grovmasket inndeling av geografisk tilknytning.

Nær 30 % av respondentene med oppvekst i bygdemiljø mente at det bør jaktes på store rovdyr som ulv, bjørn, gaupe og jerv i Norge. De var svært enige i denne påstanden. Legger vi sammen alternativene ”svært enig” og ”noe enig”, mener halvparten av de spurte med oppvekst i bygdemiljø at det bør jaktes på store rovdyr. Dette var signifikant forskjellig fra de to andre oppvekstmiljøalternativene, bymiljø og by-/bygdemiljø. Her var det signifikant flest som var svært uenig i at det bør jaktes på store rovdyr i Norge.

I følge SÆTHER (1997) kan holdningene i varierende grad være kognitivt eller emosjonelt preget. Det vil si at de kan ha sin begrunnelse i kunnskap eller følelsespreget reaksjon og vurdering. I dette tilfellet vil nok holdningene den enkelte har, være tuftet på både kunnskap om temaet og følelser omkring dette. Nordmenn har ikke samme aksept for jakt på store rovdyr som ulv, bjørn, gaupe og jerv, som for øvrig jaktbart vilt. Mens 54 % av befolkningen er generelt positive til jakt, er 44 % positive til jakt på store rovdyr. Den største forskjellen kom likevel frem under spørsmålene om hvor mange som var generelt negative til jakt og hvor mange som var negative til jakt på store rovdyr. Til sammen 14 % var generelt negative til jakt, mot 42 % negative til jakt på våre store rovdyr. Mest sannsynlig ville prosentfordelingen sett noe annerledes ut dersom det ble lagt til forutsetningen om at bestandene tåler det. Likevel er antagelsen om at nordmenn flest har vanskelig for å akseptere jakt på store rovdyr riktig og kan blant annet henge sammen med synet om at viltet bør ha en nytteverdi, likt de resultatene som fremkom av den svenske undersøkelsen.

Sett i forhold til hvor mange som var ”negative” eller ”meget negative” til jakt generelt, er det vesentlig flere som er ”negative” eller ”meget negative” til jakt på store rovdyr.

Hypotese H8, om at den norske befolkningen ikke har samme aksept for jakt på store rovdyr som for øvrig jaktbart vilt, kan bekreftes.

4.1 Kommentarer til undersøkelsen

I aldersgruppen 15-24 år, er det stor forskjell mellom yngste og eldste respondent i forhold til utvikling, erfaring og lignende. Dette er med andre ord en forholdsvis lite homogen gruppe. Når det gjelder utdanningsnivået også, er det slik at mange i den yngste aldersgruppen ikke har fullført en utdanning ennå.

5. Konklusjon

Det er flere forhold som påvirker de holdninger Nordmenn har til jakt. Kunnskap om disse forholdene, samt hvem som mener hva om jakt, vil derfor kunne være til hjelp for både næringsliv og forvaltning. Denne undersøkelsen har avdekket at den norske befolkning i all hovedsak har en positiv holdning til jakt. Det er få som har en grunnleggende negativ holdning til denne formen for høstingsbasert friluftsliv. Det skiller lite mellom denne undersøkelsens resultater og tilsvarende resultater fra undersøkelser utført i Sverige og Danmark. Under følger noen av de resultatene som har fremkommet i nærværende undersøkelse:

- Oppvekstmiljøet har en betydning for den norske befolknings holdninger til jakt. Det er færre som er positive til jakt blant respondenter som har vokst opp i et bymiljø, enn de som har vokst opp i et bygdemiljø
- Oppvekststedet har større betydning for holdninger til jakt enn bostedet. At et geografisk urbant område som Oslo ikke er signifikant mer negative til jakt enn rurale landsdeler, er et eksempel på dette
- Møre og Romsdal og Trøndelagsfylkene skiller seg ut med signifikant flest negative til jakt enn i de øvrige landsdelene. Av de respondentene som var blitt mer negative til jakt, var det signifikant flere bosatt på Østlandet enn i landet for øvrig
- Det er vanskelig å kunne si eksakt hvorvidt urbaniseringen har stor effekt på holdninger til jakt. Til det kreves en tilsvarende undersøkelse etter anslagsvis ti år
- Det er sannsynlig at de holdninger den norske befolkning har til jakt er avhengig av om man er jeger selv eller kjenner noen som jakter
- Til sammen 60 % av den norske befolkning har en relasjon til jakt og jegere
- Det er flere kvinner enn menn som ikke har noe forhold til jakt

- Det er flest jegere i de husstandene som hadde en samlet inntekt høyere enn kr. 500 000,-
- Den norske befolkning er i hovedsak positive til jakt (54 %)
- Til sammen 14 % av respondentene er negative til jakt
- Det er færrest ”meget negative” blant respondenter mellom 25-39 år og flest blant respondenter 60 år eller eldre
- Det er færrest ”meget negative” til jakt blant respondenter med utdanningsnivå lik høgskole-/ universitetsnivå
- En stor gruppe nordmenn (29 %) er verken positive eller negative til jakt. Denne store gruppen kan tyde på at mange er likegyldige til jakt som aktivitet og at de i liten grad påvirkes av, for eksempel medieomtale av jakt. Selv om respondentene ikke har noe bestemt forhold til jakt, kan de likevel ha et ressursforvaltningsperspektiv på naturen og naturressursene
- Det er ingen forskjeller i holdningene til jakt mellom respondenter som har vokst opp i kombinasjonen bygd og by og blant dem som kun hadde sin oppvekst i bygd. Det betyr at holdningsdannelse eller holdningsendring ikke nødvendigvis skjer hurtig
- En majoritet (86 %) av den norske befolkning har gjennom ti år hatt en uforandret holdning til jakt. Av de 8 % som var blitt mer positive var det flest menn. 5 % av respondentene var blitt mer negative og 1 % mye mer negative. Det er med andre ord en nettotilvekst på 2 % i gruppen som er blitt mer positive til jakt
- En tredjedel av den norske befolkning mener at naturopplevelse og det å høste av naturressursene er de viktigste grunnene til at folk går på jakt. Der nest følger spenning, rekreasjon, sosialt felleskap, regulering av viltbestanden og mosjon

- Norges befolkning er splittet i synet på jaktas tilgjengelighet og kvinner anser jakta som mindre tilgjengelig enn menn. Sosiale forhold og psykisk tilgjengelighet kan være årsaken til dette. Det kan antas at kvinner som har et ønske om å delta på jakt, i større grad enn menn, møter ulike hindringer på veien
- Nesten tre fjerdedeler av den norske befolkningen har tiltro til jegeropplæringen i Norge. Kun 10 % av den norske befolkning er ikke enig i at jegeropplæringen i Norge er god nok
- En majoritet i befolkning (66 %), mener at jegere ikke utgjør en fare for turfolk. En fjerdedel mener at jegere utgjør en risiko for turfolk, av disse er det flest kvinner. Respondenter i de eldste og yngste alderskategoriene er blant dem som i større grad sier seg enig i at jegere utgjør en fare for turfolk. Informasjonsarbeid omkring jaktutøvelse vil mest sannsynlig kunne gi endrede holdninger. Respondentenes oppvekststed har ingen betydning for oppfatningen av sikkerheten under jaktutøvelse
- En stor andel (78 %) av den norske befolkning er av den oppfatning at jakt bidrar til å skape balanse i naturen, selv om det er færre fra byene som mener dette. Tilsvarende tall fra Sverige er 84 %
- Den norske befolkning er delt i synet på jakt på store rovdyr. Respondenter mellom 15 og 24 år er mest i mot en slik jakt, mens respondenter over 60 år er mest for. De fleste spurte hadde et forhold til hvorvidt det bør jaktes store rovdyr eller ikke i Norge. Kun 14 % av respondentene har ingen mening om temaet. Den norske befolkningen har dermed ikke samme aksept for jakt på store rovdyr som for øvrig jaktbart vilt

6. Litteratur

- BASSE, HENRIETTE & THORSEN IRENE. 2001. "*Danskernes holdning til jagt*".
Danmarks Jægerforbund, AC Nielsen. AIM. 47 s.
- BERG, NINA. 2004. "*Holdnings- og brukerundersøkelse i Oslo kommune for Friluftsetaten*".
Oslo kommune, Markeds- og Mediainstituttet as.
http://www.friluftsetaten.oslo.kommune.no/dokumenter/dokument/71986_rapp
Sett 30.05.2004
- EAGLY, H. ALICE & CHAIKEN, SHELLY. 1993. "*The psychology of attitudes*". Harcourt
Brace Jovanovich College Publishers. Florida. Side 1-21
- GJØVIK, JAN ARVE. 2003. "*Hvitbok for kjøttspisere*". Dovre Forlag. 280 s.
- HALVORSEN, KNUT. 2003. "*Å forske på samfunnet – en innføring i samfunnsvitenskapelig metode*". Cappelen Akademisk Forlag, Oslo. Side 79-112
- HELLEVIK, OTTAR. 1997. "*Forskningsmetode i sosiologi og samfunnsvitenskap*".
Universitetsforlaget, Oslo. 430 s.
- KAUFMANN, ASTRID & KAUFMANN, GEIR. 1998. "*Psykologi i organisasjon og ledelse*". Fagbokforlaget, Bergen.
- MITCHELL, T.R. & LARSON, J.R. 1987. "*People in organizations*". New York, McGraw-Hill.
- NORGES OFFISIELLE STATISTIKK, D 311. 2004. "*Jaktstatistikk 2003*". Statistisk
sentralbyrå 2004. Oslo-Kongsvinger. Side 10-11
http://www.ssb.no/nos_jakt
Sett 25.11.2004

SCHUMAN, HOWARD & PRESSER, STANLEY. 1996. "*Questions & Answers in Attitude Surveys*". SAGE Publications, Inc. California. Side 161-178

STATISTISK SENTRALBYRÅ. 2004a. "*Befolkningsstatistikk. Innenlandske flyttinger*".
Frigitt 30. mars 2004. Statistisk sentralbyrå 2004. Oslo-Kongsvinger.
<http://www.ssb.no/emner/02/02/20/flytting>
Sett 25.04.2004

STATISTISK SENTRALBYRÅ. 2004b. "*Jaktstatistikk 2004*".
Frigitt 2. april 2004. Statistisk sentralbyrå 2004. Oslo-Kongsvinger.
<http://www.ssb.no/emner/10/04/10/jegerreg/>
Sett 05.04.2004

STATISTISK SENTRALBYRÅ. 2004c. "*Digitale tettstedsgrenser*".
Statistisk sentralbyrå 2004. Oslo-Kongsvinger.
<http://www.ssb.no/emner/02/01/10/bef tett/digtettgr.html>
Sett 10.05.2004

SÆTHER, JOSTEIN. 1997. "*Holdningsdanning og menneskesyn. Synspunkt i pedagogisk-psykologisk teori*". NLA-Forlaget, Bergen. 135 s.

WENSTØP, FRED. 1991. "*Statistikk og dataanalyse*". TANO, Oslo.

WÄRNERYD, KARL-ERIK. 1967. "*Ekonomisk psykologi*". Natur og kultur, Stockholm.

1

Q-DOC fil

72335U16

1

Så noen spørsmål om jakt

Hvilket forhold har du til jakt - er du selv jeger, har du nære slektninger som jakter, har du venner eller kjente som jakter eller har du ikke noe forhold til jakt i det hele tatt?

Er jeger selv 1,
Nære slektninger jakter 2,
Venner/kjente jakter..... 3,
Ingen forhold til jakt 4.

2

Vil du si at du har vokst opp i et bymiljø, et bygdemiljø eller begge deler?

Bygdemiljø 1
Bymiljø 2
Begge deler 3

3

Hvilken holdning har du til jakt,- er du generelt....

LES OPP

Meget positiv 1
Positiv 2
Verken positiv eller negativ 3
Negativ..... 4
Meget negativ 5
Ingen mening/Vet ikke 6

4

Har din holdning til jakt endret seg i løpet av de siste 10 årene? Har du blitt

LES OPP

Mye mer positiv 1
Mer positiv 2
Mer negativ 3
Mye mer negativ 4
Uforandret/Ingen endring..... 5

5

Hva tror du er de viktigste grunnene til at folk går på jakt?

UHJULPET - PROBE

Rekreasjon..... 01,
Mosjon 02,
Regulering av viltbestanden 03,
Sosialt fellesskap 04,
Naturopplevelse 05,
Matauk 06,
Liker å drepe 07,
Utløp for aggresjon 08,
Videresalg av kjøtt 09,
Trophé 10,
Tilfredsstille jaktinstinkter..... 11,

Annet, noter
..... ++
..... ++
..... ++
Vet ikke 99.

04 MMI

6

I hvilken grad er du enig eller uenig i følgende påstander? Er du.....

LES OPP

	Svært enig	Noe enig	Verken enig eller uenig	Noe uenig	Svært uenig	Vet ikke	
Det er lett for alle, som har lyst, å komme seg på jakt	1	2	3	4	5	6	1
Det er for liten kontroll med jegere og jakt i Norge	1	2	3	4	5	6	2
Jeg har tiltro til jegeropplæringen i Norge	1	2	3	4	5	6	3
Jegere utgjør en fare for turfolk.....	1	2	3	4	5	6	4
Jakt bidrar til å opprettholde balansen i naturen.	1	2	3	4	5	6	5
Det bør jaktes rovvilt (som ulv, bjørn, gaupe og jerv) i Norge	1	2	3	4	5	6	6

*** Spm. 941 *** Hvilket forhold har du til jakt - er du selv jeger, har du nære slektninger som jakter, har du venner eller kjente som jakter eller har du ikke noe forhold til jakt i det hele tatt?

Chi2 nivå(W): 5.0%	Kjønn		Alder				Husstandsinntekt				Landsdel						Utdanning																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
	Mann	Kvinne	15-24 år	25-39 år	40-59 år	60 år eller eldre	Under 300.000 kroner	300-499.999 kroner	Over 500.000 kroner	Oslo	Østlandet	Vestlandet	Møre og Romsdal/Trøndelag	Nord-Norge	Folkeregisteret	Realskolenivå	Ungdomsskolenivå	Videregående skole	Universitetsnivå																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																	
	Total	1000	526	474	1,853	1,789	21	2	2	34	32	27	24	25	33	22	28	29	33	36	31	25	31	29	41	33	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Eksport-ID P72335/Holdninger til jakt**Antall intervju: 1000****SPSS Token record****Forklaring til den etterfølgende dokumentasjon:**

<i>Overskrift</i>	<i>Innhold</i>
Spørsmålsadresse	Henvisning til spørsmålsboks eller del av en spørsmålsboks i spørreskjemaet Kan være på formene: Q Hele spørsmålsboks Q Q.S Vertikalt delspørsmål S i spørsmålsboks Q Q.R Horisontalt delspørsmål R i spørsmålsboks Q Q.S.R Kombinasjon av vertikalt delspørsmål S og horisontalt delspørsmål R i spørsmålsboks Q der: Q betegner en spørsmålsboks S betegner et vertikalt delspørsmål og er en bokstav (A-Z) R betegner et horisontalt delspørsmål og er et tall (1-999)
Variabel navn	Navn på SPSS variabel
Antall Lav/Høy	 Antall For kategoriske svar vises antall intervju med dette svar avgitt Lav/Høy For kvantitative svar vises minste og største verdi som er avgitt
Spørsmål / Kode : Svar	Markerer de 2 mulige tekstformater som kan forekomme

Standard konvensjoner:

<i>Tegn</i>	<i>I svarområdet for:</i>
' '	Token separator
'tom'	Spørsmål som er fraværende
'tom'	Spørsmål som ikke er stillet
'tom'	Kategorisk ' ett svar ' spørsmål som er stillet men ikke besvart
1	Kategorisk ' multisvar ' spørsmål med positivt svar
0	Kategorisk ' multisvar ' spørsmål med negativt svar
'tom'	Kvantitativt spørsmål som er stillet men ikke besvart
'tom'	Ledende tegn i kvantitative svar

Ingen avvik fra denne standard forekommer

Spørsmåls- adresse	Variabel navn	Antall Lav/Høy	Spørsmål Kode : Svar
1.1	RESP	101/2030	Respondent-nr
2	A1.1		Kommune nr
	A2	800	Utvalgsliste
		200	1 : Fasttelefon
			2 : Mobiltelefon
3	A3		Fylke
		56	01 : Østfold
		100	02 : Akershus
		117	03 : Oslo
		43	04 : Hedmark
		42	05 : Oppland
		53	06 : Buskerud
		47	07 : Vestfold
		38	08 : Telemark
		23	09 : Aust-Agder
		34	10 : Vest-Agder
		79	11 : Rogaland
		96	12 : Hordaland
		23	14 : Sogn og Fjordane
		55	15 : Møre og Romsdal
		60	16 : Sør-Trøndelag
		29	17 : Nord-Trøndelag
		54	18 : Nordland
		34	19 : Troms
		17	20 : Finnmark
4	A4		Har du selv mobiltelefon privat eller i jobbsammenheng?
		707	1 : Ja
		93	2 : Nei
5	A5		Disponerer noen av de andre husstandens medlemmer mobiltelefon privat eller i jobbsammenheng?
		43	1 : Ja
		50	2 : Nei
6	A6		Når du ser bort fra mobiltelefon, har din husstand fast telefon?
		154	1 : Ja
		46	2 : Nei
51			Hva er din alder?
51.1	A7.1	15/97	
52	A8		Kjønn
		474	1 : Mann
		526	2 : Kvinne
335	A9		Hvor mange personer bor det i din husstand?
		224	1 : En person
		313	2 : To personer
		168	3 : Tre personer
		193	4 : Fire personer
		76	5 : Fem personer
		20	6 : Seks personer
		6	7 : Flere enn seks personer
336	A10		Og hvor mange av disse er 15 år eller eldre? Ant. medl. i husstanden o. 15 år
		48	1 : En person
		515	2 : To personer
		138	3 : Tre personer
		59	4 : Fire personer
		13	5 : Fem personer
		2	6 : Seks personer
		1	7 : Flere enn seks personer
337	A11		Hvor mange personer med betalt arbeid er det i din husstand?
		292	1 : En person
		437	2 : To personer
		60	3 : Tre personer
		11	4 : Fire personer
		3	5 : Fem og flere
		197	6 : Ingen
941			Hvilket forhold har du til jakt - er du selv jeger, har du nære slektninger som jakter, har du venner eller kjente som jakter eller har du ikke noe forhold til jakt i det hele tatt?
	A12.1	111	1 : Er jeger selv
	A12.2	317	1 : Nære slektninger jakter
	A12.3	387	1 : Venner/kjente jakter
	A12.4	360	1 : Ingen forhold til jakt
942	A13		Vil du si at du har vokst opp i et bymiljø, et bygdemiljø eller begge deler?

Holdninger til jakt

Spørsmåls- adresse	Variabel navn	Antall Lav/Høy	Spørsmål Kode : Svar	
943	A14	480	1 : Bygdemiljø	
		265	2 : Bymiljø	
		255	3 : Begge deler	
			Hvilken holdning har du til jakt,- er du generelt....	
		126	1 : Meget positiv	
		418	2 : Positiv	
		298	3 : Verken positiv eller negativ	
		89	4 : Negativ	
		39	5 : Meget negativ	
		30	6 : Ingen mening/Vet ikke	
944	A15		Har din holdning til jakt endret seg i løpet av de siste 10 årene? Har du blitt	
		6	1 : Mye mer positiv	
		81	2 : Mer positiv	
		60	3 : Mer negativ	
		15	4 : Mye mer negativ	
		838	5 : Uforandret/Ingen endring	
			Hva tror du er de viktigste grunnene til at folk går på jakt?	
		233	1 : Rekreasjon	
		91	1 : Mosjon	
		109	1 : Regulering av viltbestanden	
945	A16.1	180	1 : Sosialt fellesskap	
	A16.2	322	1 : Naturopplevelse	
	A16.3	327	1 : Matauk	
	A16.4	16	1 : Liker å drepe	
	A16.5	8	1 : Utløp for aggresjon	
	A16.6	28	1 : Videre salg av kjøtt	
	A16.7	24	1 : Trofé	
	A16.8	87	1 : Tilfredsstillende jaktinstinkter	
	A16.9	302	1 : Spenning	
	A16.10	31	1 : Sport	
	A16.11	21	1 : Tradisjon	
	A16.12	45	1 : Hobby	
	A16.13	25	1 : Interesse	
	A16.14	39	1 : For moro skyld	
	A16.15	8	1 : Kos/trivsel	
	A16.16	15	1 : Macho/bevise mandighet	
	A16.17	15	1 : Gjøre noe annet/komme seg vekk fra det daglige	
	A16.18	5	1 : Annet	
	A16.19	18	1 : Vet ikke	
	A16.20		I hvilken grad er du enig eller uenig i følgende påstander? Er du.....	
	A16.21		Det er lett for alle, som har lyst, å komme seg på jakt	
	A16.22	164	1 : Svært enig	
	946	A17.1	258	2 : Noe enig
			97	3 : Verken enig eller uenig
			223	4 : Noe uenig
			171	5 : Svært uenig
			87	6 : Vet ikke
			Det er for liten kontroll med jegere og jakt i Norge	
121			1 : Svært enig	
227			2 : Noe enig	
121			3 : Verken enig eller uenig	
187			4 : Noe uenig	
946.1	A17.2	167	5 : Svært uenig	
		177	6 : Vet ikke	
			Jeg har tiltro til jegeropplæringen i Norge	
		376	1 : Svært enig	
		310	2 : Noe enig	
		102	3 : Verken enig eller uenig	
		65	4 : Noe uenig	
		38	5 : Svært uenig	
		109	6 : Vet ikke	
			Jegere utgjør en fare for turfolk	
946.2	A17.3	49	1 : Svært enig	
		168	2 : Noe enig	
		71	3 : Verken enig eller uenig	
		231	4 : Noe uenig	
		449	5 : Svært uenig	
		32	6 : Vet ikke	
			Jakt bidrar til å opprettholde balansen i naturen	
		423	1 : Svært enig	
		357	2 : Noe enig	
		946.3	A17.4	
946.4	A17.5			
			Holdninger til jak	

Holdninger til jakt

Spørsmåls- adresse	Variabel navn	Antall Lav/Høy	Spørsmål Kode : Svar
946.6	A17.6	70	3 : Verken enig eller uenig
		67	4 : Noe uenig
		55	5 : Svært uenig
		28	6 : Vet ikke
			Det bør jaktes rovvilt (som ulv, bjørn, gaupe og jerv) i Norge
		210	1 : Svært enig
		232	2 : Noe enig
		97	3 : Verken enig eller uenig
		135	4 : Noe uenig
		282	5 : Svært uenig
4901	A18	44	6 : Vet ikke
			Hva er din høyeste avsluttede utdanning?
		73	1 : Folkeskolenivå
		160	2 : Ungdomsskole/ Realskolenivå
		329	3 : Videregående skole/ Gymnasnivå
4921	A19	437	4 : Universitetsnivå
			Hva vil du anslå husstandens samlede brutto inntekt til pr. år?
		10	01 : Inntil kr. 100.000
		75	02 : Kr. 100.-199.000
		106	03 : Kr. 200.-299.000
		123	04 : Kr. 300.-399.000
		105	05 : Kr. 400.-499.000
		124	06 : Kr. 500.-599.000
		179	07 : Kr. 600.-799.000
		72	08 : Kr. 800.000 til under 1 mill.
		49	09 : Kr. 1 mill. eller mer
		30	10 : Ville ikke svare
		127	11 : Visste ikke
	WEIGHT		Utvalgsvekt

Holdninger til jakt

Resultater (N=1000 W:* %Base:Stillet GjennomsnittBase:Besvart)**1**

941	Hvilket forhold har du til jakt - er du selv jeger, har du nære slektninger som jakter, har du venner eller kjente som jakter eller har du ikke noe forhold til jakt i det hele tatt?
	Er jeger selv 11
	Nære slektninger jakter 29
	Venner/kjente jakter 35
	Ingen forhold til jakt 40
942	Vil du si at du har vokst opp i et bymiljø, et bygdemiljø eller begge deler?
	Bygdemiljø 49
	Bymiljø 27
	Begge deler 24
943	Hvilken holdning har du til jakt,- er du generelt....
	Meget positiv 13
	Positiv 41
	Verken positiv eller negativ 29
	Negativ 9
	Meget negativ 5
	Ingen mening/Vet ikke 3
944	Har din holdning til jakt endret seg i løpet av de siste 10 årene? Har du blitt
	Mye mer positiv 0
	Mer positiv 8
	Mer negativ 5
	Mye mer negativ 1
	Uforandret/Ingen endring 85

945	Hva tror du er de viktigste grunnene til at folk går på jakt?
	Rekreasjon 24
	Mosjon 10
	Regulering av viltbestanden 10
	Sosialt fellesskap 18
	Naturopplevelse 32
	Matauk 32
	Liker å drepe 2
	Utløp for aggresjon 1
	Videresalg av kjøtt 3
	Trofé 2
	Tilfredsstille jaktinstinkter 9
	Spennning 29
	Sport 4
	Tradisjon 2
	Hobby 4
	Interesse 3
	For moro skyld 4
	Kos/trivsel 1
	Macho/bevise mandighet 1
	Gjøre noe annet/komme seg vekk fra det daglige 2
	Annet 0
	Vet ikke 2

946	I hvilken grad er du enig eller uenig i følgende påstander? Er du.....							
		Svært enig	Noe enig	Verken enig eller uenig	Noe uenig	Svært uenig	Vet ikke	
	Holdninger til jakt							
	Det er lett for alle, som har lyst, å komme seg på jakt	16	25	10	23	17	9	%(Q)
	Det er for liten kontroll med jegere og jakt i Norge	12	22	12	18	16	19	
	Jeg har tiltro til jegeropplæringen i Norge	39	31	9	6	4	11	
	Jegere utgjør en fare for turfolk	5	18	7	22	44	3	
	Jakt bidrar til å opprettholde balansen i naturen	42	36	8	7	5	2	
	Det bør jaktes rovvilt (som ulv, bjørn, gaupe og jerv) i Norge	21	23	10	14	28	4	

Resultater

(N=1000 W:* Ant.int GjennomsnittBase:Besvart)

1

941	Hvilket forhold har du til jakt - er du selv jeger, har du nære slektninger som jakter, har du venner eller kjente som jakter eller har du ikke noe forhold til jakt i det hele tatt?
	Er jeger selv 111
	Nære slektninger jakter 317
	Venner/kjente jakter 387
	Ingen forhold til jakt 360
942	Vil du si at du har vokst opp i et bymiljø, et bygdemiljø eller begge deler?
	Bygdemiljø 480
	Bymiljø 265
	Begge deler 255
943	Hvilken holdning har du til jakt,- er du generelt....
	Meget positiv 126
	Positiv 418
	Verken positiv eller negativ 298
	Negativ 89
	Meget negativ 39
	Ingen mening/Vet ikke 30
944	Har din holdning til jakt endret seg i løpet av de siste 10 årene? Har du blitt
	Mye mer positiv 6
	Mer positiv 81
	Mer negativ 60
	Mye mer negativ 15
	Uforandret/Ingen endring 838

945	Hva tror du er de viktigste grunnene til at folk går på jakt?
	Rekreasjon 233
	Mosjon 91
	Regulering av viltbestanden 109
	Sosialt fellesskap 180
	Naturopplevelse 322
	Matauk 327
	Liker å drepe 16
	Utløp for aggresjon 8
	Videresalg av kjøtt 28
	Trofé 24
	Tilfredsstille jaktinstinkter 87
	Spenning 302
	Sport 31
	Tradisjon 21
	Hobby 45
	Interesse 25
	For moro skyld 39
	Kos/trivsel 8
	Macho/bevise mandighet 15
	Gjøre noe annet/komme seg vekk fra det daglige 15
	Annet 5
	Vet ikke 18

946	I hvilken grad er du enig eller uenig i følgende påstander? Er du.....						
		Svært enig	Noe enig	Verken enig eller uenig	Noe uenig	Svært uenig	Vet ikke
	Holdninger til jakt						
	Det er lett for alle, som har lyst, å komme seg på jakt	164	258	97	223	171	87
	Det er for liten kontroll med jegere og jakt i Norge	121	227	121	187	167	177
	Jeg har tiltro til jegeropplæringen i Norge	376	310	102	65	38	109
	Jegere utgjør en fare for turfolk	49	168	71	231	449	32
	Jakt bidrar til å opprettholde balansen i naturen	423	357	70	67	55	28
	Det bør jaktes rovvilt (som ulv, bjørn, gaupe og jerv) i Norge	210	232	97	135	282	44